

Bjalik kod Coolidgea

Herbert Samuel i prestanak štrajka u Engleskoj. — Kalifatski kongres u Kairu. — Dividenda Židovske Radničke Banke u Palestini.

HAJIM NAHMAN BJALIK KOD PREDSEDNIKA COOLIDGEA

Predsjednik Udruženih Država izriče svoje želje za uspjeh izgradnje Palestine

New-York 15. maja (JTA). Pjesnik Hajim Nahman Bjalik, koji sada boravi u Americi kao predstavnik palestinske židovske zajednice, bio je jučer u audijenciji kod predsjednika Udruženih Država Coolidgea. Ovu je audijenciju aranžirao engleski poslanik u Washingtonu. Bjalik je izrekao kratki pozdravni govor hebrejskim jezikom. Govor je predsjedniku preveden na engleski. Predsjednik Coolidge rekao je u svom odgovoru, da se u velike nada, da će izgradnja Palestine, koja je uspješno započela, jednako uspješno nastaviti svoj razvitak.

SIR HERBERT SAMUEL I PRESTANAK GENERALNOGA ŠTRAJKA U ENGLESKOJ

Svi veliki engleski i kontinentalni listovi bilježe s mnogo priznanja uspjeh posredovanja sir Herberta Samuela između vlade i vodja radničkih sindikata, a za završetak štrajka. Značajno je, da je engleska javnost već unaprijed s mnogo povjerenja gledala na akciju Samuela, poduzetu u presudnom času za sve englesko nacionalno gospodarstvo. (Sir Herbert Samuel je predsjednik komisije za pitanja industrije ugljena u Velikoj Britaniji, institucije, koja u engleskom gospodarskom životu ima veoma važnu ulogu).

U svim se gotovo listovima isticalo, da je ovdje uzeo stvar u ruke muž, koji uživa povjerenje obadje strane. Komunikacije engleske sindikalne unije o prestanku generalnoga štrajka smatra se osobnim uspjehom sir Herberta Samuela. Službeni štrajkovni bilten »British Workera« (Britanski Radnik), koji izdaje radnički sindikalni kongres, popratio je objavu o prestanku štrajka ovom napomenom:

»Pregovori, koji su se vodili za dokončanje generalnoga štrajka, bili su veoma olakšani posredovanjem predsjednika ugljeničke komisije sir Herberta Samuela. Sir Herbert Samuel prekinuo je svoj dopust, koji je provodio u Italiji, pa se vratio u London, da pomogne uklanjati diference. U njegovim pregovorima s predstavnicima generalnoga vijeća radničkih sindikata nadjena je doskora podesna baza.«

»Berliner Tageblatt« piše: »Muž, kojemu Engleska duguje zahvalnost, što je opozvana parola generalnoga štrajka, je sir Herbert Samuel. Slično piše i organ njemačkih socijalnih demokrata »Vorwärts«.

*

U vezi s pitanjem reorganizacije ugljenokopne industrije govori se i o reorganizaciji komisije za pitanje industrije. Sad su se promijele vijesti, da će predsjednikom te komisije nakon sir Herberta Samuela postati bivši potkralj u Indiji lord Reading.

PANISLAMSKI KONGRES U KAIRU ZA PITANJE KALIFATA Delegacija iz Palestine

Jerusalem 16. maja (JTA). Za 13. maja bio je u Kairu sazvan panislamski kongres, koji ima riješiti pitanje popunjavanja kalifata. Poznato je, da je kalifatsko mjesto prazno, otkako je Kemal-paša izagnao bivšeg sultana, koji je ujedno bio i kalif (vjerski poglavica muslimana), a koji je nedavno, kako se javlja, preminuo. Kad će ovako bio ispražnjen kalifat Husein, bivši kralj od Hedžasa, proglasio se, dok je bio na vrhuncu svoje moći, kalifom, ali ga veliki dio islamskoga svijeta nije priznao.

Kongres u Kairu sazvala je čuvena arapska Al-Azar univerza u Kairu. Vrhovno vijeće palestinskih muslimana odaslalo je u Kairo delegaciju od četiri člana. Pozivi za učešće na kongresu odaslani su muslimanima u Palestini, Siriji, Arapskoj, Indiji, Afganistanu, Turkestanu, Beludžistanu, Perziji, Turskoj, Tripolisu, Tunisu, Alžiru, Maroku, na otocima malajskog arhipelaga itd. Muslimani iz mnogih od tih zemalja otklonili su učešće na tom kongresu. Arapi iz Sirije naročito su tražili odluku kongresa, jer »je Egipat pod britanskom vlasti, a kralj Fuad, koga predlažu za kalifa, kao kralj zemlje, koja je pod tuđinskom vlasti, ne bi mogao da vodi opću muslimansku politiku.« Medjutim se je kongres ipak sastao i započeo svoja vijećanja. Prema dosadašnjim vijestima nije pouzdano, da će kongres uroditi odlučnim uspjehom.

*

Agencija Reuter javlja iz Kaira, da je na kongresu došlo do sukoba između delegata Palestine Husein i Egipćanina Mimiana. Do sukoba je došlo, jer se Mimian protivio čitanju brojavke, koja govori o bombardovanju Damaska sa strane Francuza. Mimian se protivio tome ističući, da se kongres ima baviti vjerskim, a ne političkim pitanjima. Rješenje pitanja predano je naročitom odboru.

NAREDNA SJEDNICA CIJON. AKCIONOGA KOMITEJA.

Predsjedništvo Akcionoga Komiteja javlja, da će se naredna sjednica, za koju se mislilo da će se moći održati ljetos u Palestini, zbog prigovora Amerikanaca i zbog nekih drugih važnih razloga održati polovicom jula u Londonu.

ŽIDOVSKA RADNIČKA BANKA U EREC JISRAELU ISPLAĆUJE 50% DIVIDENDE

Jerusalem 14. maja (C). Židovska Radnička Banka u Tel Avivu postigla je u godini 1925. čisti dobitak od 5300 funti. Direktorij banke je zaključio isplaćivati dividende od 50% na akcije, koje su potpuno uplaćene do 1. januara 1925.

Dionička glavica banke iznosi sada 100.000 funti. Od toga je Cijonistička Organizacija preko Židovske Kolonijalne Banke u posjedu dionica za 40.000 funti.

PRIMICI KEREN HAJESODA U APRILU.

Glavni Ured Keren Hajesoda u Londonu saopćuje da je u mjesecu aprilu ušlo svega 43.088 funti, dakle 12.208 funti manje nego u martu iste godine. Glavni Ured Keren Hajesoda popraćuje taj izvještaj napomenama, da je ovaj nazadak u doprinosima presudan, jer sav rad u Palestini ovisi od prihoda Keren Hajesoda. Taj nazadak loše utječe i na financiranje emigracije u Palestinu. Izgradnja Palestine ne smije da bude izvrnuta ovakovim nazacima, pa je potrebno angažovanje svih snaga i energija, da se namakne što više novaca za izgradnju Palestine.

U mjesecu aprilu pridonijele su Udružene Države 29.770 funti, Kanada 2055 funti, Engleska 1490, Rumunjska 1365, Njemačka 1254. U aprilu godine 1925. iznosili su primici Keren Hajesoda 40.861.

VELIKI USPJEH KAMPANJE KEREN HAJESODA U JUŽNOJ AFRICI.

Na banketu priredjenom u čast Sokolovu i dr. M. Händesu sabrano je u roku od 30 minuta 10.500 funti. Ovu je svotu dalo 50 doprinosnika. Četvorica od njih dali su svaki po 1000 funti.

UPLAĆENO DVA I POL MILIJUNA DOLARA U DRAJVU UDRUŽENIH PALESTINSKIH FONDOVA.

New York, 11. maja (JTA). Na sjednici direktorija kampanje Udruženih Palestinskih Fondova saopćeno je službeno da je unišlo 2 i po milijuna dolara u gotovom. Prema obavezama ima da u mjesecu maju udje još jedan milijun dolara u gotovom.

ANTISEMITSKI KONGRES U DANSKOJ

Kopenhagen 18. maja (JTA). Danski listovi javljaju, da je komite, izabran na posljednjem antisemitskom kongresu u Budimpešti, a koji imade sjedište u Beču, započeo s pripremanama za jedan sveopći antisemitski kongres, koji bi, se imao održati ove godine u Danskoj i to u mjestu Springforbi kraj Kopenhagena. Za kongres već se prijavilo mnogo delegata iz 28 država. Na tom kongresu imao bi se stvoriti jedinstveni svjetski kršćansko-arijski front.

SITUACIJA U POLJSKOJ

Pogreb židovskih žrtava posljednjih nemira. — Nije bilo protu-židovskih izgređa

Službeno se javlja, da za nemira nije nigdje došlo do izričitih protužidovskih izgređa. Poginulo je doduše više židovskih osoba, što vojnika a što civilnih lica, ali kao žrtve općih nemira, koji su pokosili i izranili veliki broj nežidovskog pučanstva. Dne 17. maja sahranjene su na židovskom groblju u Varšavi žrtve nemira. Tih je žrtava 31.

70 ŽIDOVA U PALESTINSKIM POGRANIČNIM ČETAMA

Jerusalem 17. maja (JTA). 70 Židova primljeno je u vojne čete za čuvanje palestinskih granica. Poznato je, da je vlada ranije namjeravala da uopće ne primi Židove u te čete, koje imadu svoje glavno sjedište u Transjordaniji. Protesti židovskoga pučanstva u Palestini protiv ovoga pokušaja naglani su palestinsku vladu, da revidira svoju neformalnu odluku, pa je vlada bila, kako smo već izvijestili, objavila komunique, u kome kaže, da će se u vojne jedinice za čuvanje palestinske granice uzimati palestinski i transjordanski građani bez obzira na narodnost. Dosada je u te jedinice primljeno 70 Židova.

O UGOVORU IZMEDJU BRITANSKE VLADE I TRANSJORDANSKOGA EMIRA ABDULAHA

Jerusalem 18. maja (JTA). Jerusolimski izvjestitelj Palestinske Telegrafске Agencije doznaje iz službenoga vrela, da su netačne vijesti o tom, da je lord Plumer pošao u Aman, da potpiše ugovor između transjordanskoga emira Abdulaha i britanske vlade. Put lorda Plumera u Aman je obična službena posjeta.

Ukinuta carina na izvoz duhana iz Palestine.

Službeni list palestinske vlade donosi naredbu, kojom se od dana objavljena te naredbe ukidaju carine na izvoz duhana iz Palestine.

Godišnje vijeće njemačkih cijonista

Dvadeset i prvo godišnje vijeće njemačkih cijonista, koje je zbog lijar akcije bilo odgodjeno, održat će se 22., 23. i 24. augusta u Eriurtu.

Nakon godina

U ove dane kad Keren Hajesod, jedan od glavnih instrumenata za ostvarenje cijonizma slavi svoj petgodišnji jubilej, navršilo se upravo trideset godina otkako je izašao Herzlov »Judenstaat«, jedna od osnovica cijonističke ideje. U početku bijaše ideja. Kolikogod se činilo naročitim da se upravo danas, kad nas tlače brige o budućnosti našega rada, bavimo unatraške skrenutim razmišljanjem i naziranjima koja doduše sadržaju obećanja i predskazivanja, ali ne daju odgovora na pitanja, koja nas danas tište — ipak moramo, da se i ako ukratko, spomenemo ovoga čudesnog pojava, koji je u neku ruku bio uzrokom svih kasnijih nastojanja i želja na našem teškom putu. U perspektivi izgleda kao da stojimo pred neprodornom stijenom, a u retrospektivi postali smo neizmerno bogati. Gledajući u prošlost vidjamo čitava brda teškoća, pa se moramo čuditi, koliko su veliki bili napori da ih se svlada. Ali i ovi dani, za kojih držimo da se nalazimo pred neprebodivim teškoćama, u kojima živimo »od šake u ustima« i svakoga mjeseca sa zebnjom očekujemo podatke o primicima Keren Hajesoda, nanizat će se u budućnosti dostojno uz sve naše napore hranjene našim oduševljenjem; i u njima dolazimo koji korak naprijed.

Na početku bijaše ideja. Zar je zaista prošlo samo trideset godina. Katkada se čini da ono malo stranica »Judenstaata« koji su tečaj židovske povijesti skrenuli prema prošlosti, ne bijahu tek knjiga, tek jedan u budućnost skrenuti projekt, koji je Herzl vidio nejasno pred sobom, nego smjela definicija koja je mogla da se rodi samo u svjetlom duhu u bogodanom času. Ova je činjenica probudila nastojanje, s ostvarenjem kojega se mi još i danas rvemo. Židovsku državu — »Judenstaat« — još nismo postigli. A i ne treba da se lažemo, da ćemo je sutra ili prekosutra postići. »Još je dugačak put pred nama«. To nije puka formula, danas je put ciljem. Definiciju smo Herzlovu izvadili iz svakidašnje upotrebe da nam ne zamrsi put i da nas ne skrene sa svakidašnja djela. Jer onaj, koji vazda gleda samo na cilj, ne će ga nikada postići.

Može li danas tko dati konačnu formu Židovskoj Državi, odrediti joj tačne granice i reći, koju će formu imati u budućnosti? Imade doduše cijonista, koji to smatraju organskim greškom naše vidne snage, pa sami sebe drže dalekovidnima, a da ne znadu ni ono, što se zbiva u njihovoj neposrednoj blizini. Time što uvlače ideju u svakidašnjicu, smućuju samo naše svakidašnje zadatke i put do postignuća našega cilja. Drže, da je židovska država kompleks prava, ali je ona istinu kompleks činjenica. Židovska će se država u Palestini rasprostrirati donle dokle i židovsko naselje, židovski rad i hebrejski jezik. Granice židovske države ne dađu se jednostavno odrediti crnim i crvenim crtama na karti, nego samo našom energijom i našom gospodarskom i duhovnom stvaralačkom snagom.

Danas je put ciljem. Keren Hajesod je jedna od najvažnijih stanica na putu do židovske države. I svaki komad zemlje, koji se kupuje i naseljuje, jest židovska država sama. Pet godina, što su prošle od osnutka Keren Hajesoda nijesu doduše ispunile sve nade, koje smo ulagali u taj fond. Veliki Narodni Fond, koji bi imao da omogućuje konstantnu veliku kolonizaciju, nije još stvoren. Keren Hajesod se suzio i zaostao za svojim ciljem za, otprilike, četrdesetpet godina, umjesto dvadesetpet milijuna funti u pet godina, dao je židovski narod u to vrijeme samo dva i po milijuna, što ne samo nije maaser, nego ni »maaser min ha teven«. Široka konstruktivna ideja ovoga fonda, ograničila se na skućeno namicanje pokrivača za budžet. Usprkos tome bilo bi nepravedno potcjenjivati značenje rada Keren Hajesoda u cijonističkoj povijesti i njegovu važnost u izgradnji Palestine.

Parola je istinu bila dobra. Kao što Keren Kayemeth predstavlja statičku snagu cijonizma koja stiče zemljište zauvijek, tako je Keren Hajesod dinamička snaga, koja na tom tlu stvara naselje. Što Keren Hajesodu dosada nije uspjelo da postigne svoj cilj, nije zaista njegova krivnja. Kriv je židovski narod, koji u svom oduševljenju, nakon Balfourove deklaracije i nakon svake cijonističke parade nije znao za mjeru, ali koji podjednako nije umjeren ni u uskraćivanju, i neraspoloženju da daje, kad se radi o ostvarenju nacionalne ideje. Unatoč tome je sve, što je u Palestini stvoreno, svaka nova stanica u gradu i na selu, neposredno ili posredno djelo Keren Hajesoda. Gdje Keren Hajesod nije mogao da pomogne sredstvima iz svojih malih finansijskih rezervi, pomogao je barem svojim moralnim rezervama. Keren Hajesod je u granicama svojih mogućnosti izvršio potpunoma svoju dužnost; jedino mu nije uspjelo da prikupi snage koje traži naš rad. I tako stojimo danas nakon pet godina, pred gotovo istim problemima kao i prije osnutka Keren Hajesoda. Imademo još uvijek osjećaj da to ne odgovara objektivnim mogućnostima, koje su nam dane, pa nas tišti bojazan da ćemo izgubiti ove mogućnosti i da smo kraj ovako polaganoga radnog tempa osudjeni na ukočenje. Svaki dan, na koji nije stvoreno novo cijonističko djelo, jest za cijonizam po jedna izgubljena šansa, pa ako nam doskora ne uspije, da cijonistički rad postavimo na široku bazu i da omogućimo veći rad i veću imigraciju bit će sudbina cijonizma opet problematična.

Nema razloga, da se ozbiljna situacija uljepšava. Sa sadašnjim »normalnim« cijonističkim budžetom ne ćemo izgraditi Palestinu. Ne smijemo da se suviše uzdajemo ni u »većnost židovskoga naroda« ni u većnost židovske zemlje.

Uz obnovu rada nakon pet godina trebao bi Keren Hajesod da opet izda parolu o stvaranju velikoga nacionalnoga kolonizacionoga fonda. Keren Hajesod morao bi opet da postane »temeljni fond«, da ne bude samo izvorištem ograničenoga godišnjega budžeta. Teško je doduše prosuditi, hoće li se sume potrebne za veliku kolonizaciju moći namaknuti isključivo dobrovoljnim prinosima. Jewish Agency, trebala bi udariti novim putevima financijalne politike i potruditi se, da što je prije moguće ostvari i projekt o nacionalnom zajmu. Uspije li joj to uvećat će se dakako odgovornost koja leži na Keren Hajesodu jer će biti težen nutarnjom garancijom za zajam. Za naredne godine nema nade da bi naše narodno gospodarstvo u Palestini moglo samo snositi terete zajma. Preduvjet za našu financijsku politiku mora da bude dakle uvećanje nacionalnih fondova i postignuće maksimuma njihovih prihoda. Zbog toga se energija cionizma u naredno vrijeme mora da posveti ovome cilju.

Pet godina Keren Hajesoda su zapravo kratak period; u tom će vremenu jedva da uzraste jedno drvo. Pa i trideset godina od objelodanjenja »Judenstaat-a« projurilo je vrlo brzo. Nijesmo postigli malo; nije sve, što smo učinili, svršilo razočaranjem, a i najveće razočaranje može samo da bude opamenom a ne razlogom očaju. U povijesti teško se je ikada stvorilo toliko mnogo u tako kratko vrijeme. Ali to ne treba da bude pusta utjeha. Naš put je pred nama, ne smijemo da gledamo unatrag, nego moramo da skratimo put, jer bez toga ne ćemo da stignemo na cilj. »Vjetar šušta lanjskim lišćem, a ja moram da podvostručim svoj korak«, — tako reče Herzl. (»Hapoel Hacair«) J. Lofban.

Iz štampe

U Zagrebu je opet počeo izlaziti jedan obscurni antisemitski listić s providnom svrhom. List nastavlja smjer uginuloga »Otpora« i ugase »Vatre« i ne će se jamačno kratiti da primi dobro plaćenu anonsu i od Židova. List hoće da se »bori za čistoću« hrvatskog jezika, a članak o toj temi vrvi od stilističkih i gramatičnih pogriješaka. U svojoj jadrnosti list djeluje smiješno, pa ne držimo potrebnim, da mu posvetimo više prostora.

Neki članovi grupe »nacionalnih muzičara« u Zagrebu rade i dalje po stalnom receptu antisemite s naopakim predrasudama. Jednome se učinilo važnim, da statistički pokaže (statistika je objavljena u jednom zagrebačkom listu), koliko je u Zagrebu izvedeno komponista »izraelita«, a koliko neizraelita. Sad je iznio za razvitak nacionalne muzike, po njegovom mišljenju jamačno presudan i epohalan, materijal: o tome, koliko je prvi dirigent zagrebačke opere g. Milan Sachs, dirigent »izraelita« iznio inostranih kompozitora »izraelita«, a koliko neizraelita, koliko domaćih »izraelita«, a koliko domaćih neizraelita. Gospodin je »nacionalni« statističar napustio rasni kriterij, pa uzeo konfesionalni. Svakom će naime inteligentnijem čovjeku biti jasno, da se riječ »izraelita« upotrebljava za oznaku konfesijske vrste, a ne kao oznaka nečije nacionalnosti ili čak rasne pripadnosti. Ali možda to gospodinu statističaru, koji hoda ulicama tako umišljeno, nije poznato. Eto mu prilike, da nauči. A ako to zna, onda je smiješan u tome, što je već zašao dale, da ga se može nazvati taksiračem za dijeljenje muzike i muzičkoga rada pojedinaca prema njihovoj konfesijskoj pripadnosti. Kome je poznata seriozna muzička ličnost g. Sachs a shvatit će ovu statistiku kao viku malog dječarca, što na ulici — jer se ne umije pristojno ponašati — više koješta za nekim gospodinom.

Od nedjelje 15. maja o. g. obustavila su oba njemačka dnevnika u Zagrebu »Zagreber Tagblatt« i »Morgen« sporazumno svoje izlaženje i nastavlja da izlaze kao jedan jutarnji dnevni list na njemačkom jeziku pod imenom »Morgenblatt«. List »Morgenblatt« izlazi u povećanom izdanju, a nastavit će tradiciju oba prestala lista, t. j. da s jedne strane informira njemačku i njemački čitajuću publiku Jugoslavije i Balkana objektivno o prilikama u zemlji i u inostranstvo, (da pored toga naročito vodi brigu o privrednim prilikama), a s druge strane, da za veliku evropsku javnost koja čita njemački bude informativno vrela o Jugoslaviji i čitavom Balkanu.

Na početku ljar-akcije izdala je ugledna i najbolje uređivana cionistička novina na njemačkom jeziku »Jüdische Rundschau«, Berlin, (arski broj namijenjen cionistima, posvećen internim cionističkim pitanjima. Broj od 7. o. mj. posvećen je čitav cionističkoj propagandi među necionistima. Taj broj donosi članke Kurt Blumenfeld: Zionist. Orientierung; Hugo Bergmann; Licht nach dem Osten; dr. R. Weltlich; Zion. Politik; Sch. Gorelik; Das nationale Gedächtnis; Moses Waldmann; Unser ist die Aufgabe i dr. Taj broj ima i poseban priloz za agitaciju među ortodoksima, koji je redigirao zemaljski savez cionist. ortodoks. frakcije Misraha u njemu pišu: nadrabn dr. Brody (Prah) i rabin Amel (Antwerpen). Budući da se za koji tjedan održavaju izbori za berlinsku bogoštovnu općinu, to je Hans Goslar napisao interesantan članak o cionist. programu u vodjenju bogoštovne općine. — Taj je broj »J. R.« razaslan velikom broju necionista u svim krajevima Njemačke, a imade zadaću, da privede što veći broj necionista u cionističku organizaciju, koju svrhu imade i veliki broj prepaganinli skupština po čitavoj Njemačkoj. »J. R.« donosi u tom broju i popis ljarških skupština, imena mjesta i govornika. Prema tom popisu izlazi, da su se već održale, odnosno da će se držati skupštine u 119 mjesta Njemačke.

SALON „EMA“
češjaonica za dame
Zagreb. Ilica 12.

O židovskoj kulturi i civilizaciji

govorit će u srijedu, dne 26. maja u 1/2 9 sati uveče gospodin

ALBERT WEISS

(Predavanje će biti u vijećnici bogoštovne općine, Palmotićeve 16)

Govor dr. Weizmanna u Jerusolimu

Dne 21. aprila održao je predsjednik Svjetske Cionističke Organizacije ovaj značajan govor na velikom mitingu Keren Hajesoda na Skopusovom Brdu blizu Hebrejskoga Univerziteta

Velika je odgovornost ovaj puta na meni, dvostruka i trostruka: upravo s ovoga mjesta govoriti o stanju našega pokreta. Svi se vi sjećate sjajnih prizora prošle godine, kad je naš odlični, sjedi prijatelj bio među nama (Balfour). Jedna je godina prošla, i naš se položaj po svoj prilici u mnogočemu promijenio. U teškim sam vremenima došao u Zemlju, u vrijeme, kad u galutu vlada velika kriza. Kriza je jaku struju, što se slijevala u Zemlju, gotovo sasvim zabrnula, a budući da je naša mlada nacionalna domaja ovisna o zemljama galuta, mi smo ovdje poput nekog barometra, koji se diže i pada prema pokretima u galutu. Treba diferencirati razloge krizi, koji su uvjetovani samom Zemljom od razloga, kojima je iskon u galutu. Mi smo vični da mnogo takovih momenata naprčujemo na ledja Palestini i ako nijesu s njome nikako vezani. Mi, što smo na straži pa se trudimo, da stanje razmotrimo posve jasno, ne smijemo da se zanesemo pretjeranim optimizmom, ali još manje smijemo da gubimo srčanosti i odvažnosti, kad jednom uzmoramo da proživimo koju tešku epohu. Palestina se ne će izgraditi u jednom danu. Erec će se Jisrael stvoriti samo mukom i pregaranjem, pa ako hoćemo da ostanemo vjerni udesu, kakav je naš, ne smijemo da se tužimo. Moramo da se složimo s onim, što je dobro i da znamo, koje zlo nužno treba podnijeti.

Tuže se ovdje i u inostranstvu na naš

politički položaj

pa budući da ja i moji kolege snosimo odgovornost, neka mi bude dopušteno, da kažem nekoliko riječi o tome. Sjećam se da je Lloyd George (on je, mimogred rečeno, obećao da će doći u Palestinu; ove godine nije mogao na put, ali će do godine zasigurno doći) kad smo jednom razgovarali s njime o rezultatima politike Balfourove deklaracije, rekao: »Čitav se svijet ukočuje. Reakcija je velika. Mnoge nade, koje smo snili, nijesu se ispunile, ali će se nakraju ostvariti. Nijesu uzalud u ratu milijuni izginuli za taj san. Uz ostale snove ostvarit će se i Vaš san.« — Mnogi od nas misle, da na našem putu moramo naglo jurišati. Drugi, među koje se i ja brojim, drže, te je bolje polagano napredovati.

Političko je stanje puno teškoća. Jedina je osnova naše politike: Povjerenje mandatarnoj vladi i naopako, povjerenje mandatarne vlade u našu stvaralačku snagu. Konstantno mislimo isključivo na težnju i pritisak, što uzbibavaju naš život pa u našoj naivnosti tražimo, da i Englezi, ovi staloženi ljudi, koji umiju čekati (možda je upravo to tajna njihova uspjeha) jednako osjete tu težnju kao i mi. Prema tim je našim željama Engleska trebala u ovo 8 godina naučiti razumijevati našu nervoznost, našu težnju, našu žurbu i naš mar. Doći će dan, kad ćemo jedni druge da razumijemo. Ne govorim o malim činovnicima, koji možda ne razumiju stvar u svojoj dubini. Oni ne reprezentuju pravu Englesku. Govorim o Engleskoj parlamentu, o Engleskoj Balfou-ru i njemu sličnih. Oni su faktori, što utječu na historiju. Ali da nas uzmožnu shvatiti, ne smijete ih uvjeravati protestnim skupštinama, nego činima, što energičnijim radom i djelovanjem. Znam, koji je bio stav sadašnjega Vrhovnoga Komesara u Siriji prema cionizmu, kad je još boravio u Francuskoj, i kako sada sudi, kad je na svoje oči vidio naš stvaralački rad u Zemlji. Ne znam zaista što je za nas važnije: ovakova činjenica, t. j. povoljan obrat u naziranju ovakove ugledne ličnosti, ili pitanje, da li će četiri židovska stražara biti primljena u vojne jedinice. Pomislimo li na to, koji je utjecaj zadobila naša narodna domaja na englesku vladu u Londonu i na Savez Naroda, moći ćemo konstatovati, da smo uznapredovali. Valja čitati, što se danas piše u Evropi o Pa-

lestini, pa će se zamijetiti, koliko se oženiti stav prema našoj stvari popravio. U inostranstvu se drži, da je moguće pretvoriti Palestinu u kultiviranu zemlju, koja će svijetu biti uzorom. Ne govorim, da koga tješim. Tek konstatujem, da se mora diferencirati između nevažnih, efemernih stvari i između onih, kojih je vrijednost i značaj velik i neprolazan. Mi ćemo

naše žalbe

iznijeti pred Savez Naroda i to sa znanjem palestinske vlade. Imamo da se žalimo u pitanju budžeta za školstvo, u pitanju zemljišta, zdravstva i u drugim pitanjima. O svim pitanjima raspravljat ćemo javno s vladom, ali nemojte nikad zaboraviti jednostavnu istinu: ne lačajte se posljednjih sredstava, s kojima raspolazemo. Jer ako ovakovi krajnji napori ne uspiju, sav nam je trud utrošen zaludu. Još nije čas, da se lačamo takovih sredstava, a možda i ne će nikada doći. Uzmimo na primjer da danas istupimo, s našim opravdanim zahtjevima pred engleski parlament, pa pretpostavimo, da naše zahtjeve iznose naši najbolji i najvješiji reprezentanti. Doći ćemo pred parlament, reći ćemo sve što nam je na srcu, i veoma ćemo žestoko protestirati. Parlament će pitati vladu, a odgovor će biti jasan: Možda ste vi u pravu, ali i mi imamo da se žalimo. Ne znam, tko će u takovoj situaciji pobjeđiti.

Govorahu mi, da se u Jerusolimu planira velika skupština, koja bi svoje žalbe imala dostaviti Savezu Naroda. Ali jeste li toliko sigurni, da ćemo pobjeđiti, jeste li toliko sigurni, da će nas se razumjeti? Ako me zapitate, kad će doći vrijeme, u kojem će se popraviti naše stanje, teško bi mi bilo na to pitanje odgovoriti. Tek držim, da će svaki korak napredovanja u realnom radu učvrstiti našu političku situaciju. Engleska vlada možda ima krivice, što ne izvodimo naše velike planove, jer nas ne pomaže, ali poglavito smo mi krivi. Imade radnih mogućnosti na jugu, u Emeku i u Jedeji. Prošle smo godine očekivali, da će i imigracijom val četvrte ali je donijeti u Zemlju velike sume za kupnju zemljišta. Naša se nada nije ispunila i to zbog faktora kojima je razlog u inozemstvu. Na nama je da ono što je već stvoreno konsolidujemo i učvrstimo. Sa ovoga mjesta i na svoju vlastitu odgovornost velim, da Palestina ove godine ne može primiti toliku struju useljenika kao lane. Nijesmo dobili potrebna sredstva. Bila bi vaša zadaća, da se molbom obratite milijunima Židova u Americi koji mogu da izgrade zemlju i da zatražite od njih da dodju i da nas shvate.

Radujem se, što je Keren Hajesod sazvaio ovu skupštinu i htio bih da se odavle protestuje ne protiv vlade, nego protiv onih, koji bi mogli ali se ne javljaju da izgrade Zemlju. Kako smijemo da od engleske vlade tražimo duboko razumijevanje, kad nas vlastita naša braća ne razumiju! Nikog nema, tko nam uskraćuje zemlju. Mi ćemo je steći našom snagom i našim imutkom, ali je nužno da se narod odgodi za svoju zadaću. Htio bih da mogu hebrejski govoriti tako kao druge jezike. Nažalost je moje bogatstvo znanja hebrejskih riječi malo. Znađete li drugi, koji put, vjerujući li, da se na našem putu može napredovati u skokovima, haide, eto vam štap i torba. A ja ću vam zaista zaželiti potpun uspjeh. Ali ja znam, da se ne ćete latiti štapa. Možda ima nekih, koji mi bacaju klipove pred noge. Ali nemojte zaboraviti da svi idemo jednim putem, i svaki, koji podigne ruku, da rad još više oteška, navaljuje grijeh na svoju dušu. Bit će još dana radosti i bola, ali onaj koji hoće da pravu ocijeni ono, što je već učinjeno, mora priznati, da se prote osam godina nijesmo usudili sanjati, što je danas već stvoren.

Ne silite i nemojte da se tužite na teškoću puta!

Hvala i moj pozdrav čitavoj skupštini. Radite vjerno Keren Hajesod. To je tajna čitave naše politike!

POBJEDA HAKOAHA U ST. LOUISU.

Hakoah — reprezentacija St. Louisa 4:2 (4:1).

U nedjelju dne 15. maja odigrala je Hakoah u St. Louisu utakmicu protiv tamošnje reprezentacije. Publike, koja je živo akklamirala židovske igrače, bilo je oko 10.000. Prisutne su bile mnoge službene ličnosti grada St. Louisa. U prvom poluvremenu polučise Häusler, Neufeld, Schönfeld i Grünwald svaki po jedan goal. Potkraj prvoga poluvremena zabio je Barry prvi goal za reprezentaciju St. Louisa. Nakon odmora borila se domaća momčad s mnogo elana i žilavosti pa joj je unatoč vanrednoj igri obrane Hakoaha uspjelo postići i drugi goal.

JOINT POVISUJE DEFINITIVNO KVOTU SVOJE SABIRNE AKCIJE NA 25. MILIJUNA DOLARA

New-York 16. maja (JTA). Komite udružene kampanje Jointa, koja imade u tri godine namaknuti 15 milijuna dolara za pripomoć Židovima poglavito na istoku Evrope, objavio je službeno, da je ta kvota povišena na 25 milijuna. Akcija Jointa lijepo napreduje. U komunikeju se kaže, da je u samom New-Yorku sabrano 5 milijuna dolara.

KAI FUNG FOO — ŽIDOVSKO NASELJE U KINI.

New York 12. maja (ITA). U New-jorskoj pučkoj biblioteci izloženi su po prvi puta dokumenti o jednoj drevnoj židovskoj koloniji u Kini, Kai Fung Foo, koja je propala predoluje vrijeme. Kolekcija sadržaje molitvenike tora svitkama rukopise i nadgrobne ploče iz Kai Fung Foo. Ovo židovsko naselje u Kini nastalo je prema podacima nekij historičar otprilike 950 godina prije Krista. O počecima toga naselja zna se ništa tačno, ali se iz činjenice, da u rukopisima Židova iz Kai Fung Foo imade elemenata staro perzijskoga jezika zaključuje, da su ovi Židovi došli u Kinu preko Perzije i Turkestana. Stari Kineski rukopisi iz pretkršćanskoga doba spominju ovo židovsko naselje.

Dokumente o ovoj koloniji donijelo je iz Kine londonsko društvo za širenje kršćanstva među Židovima. Godine 1850 našli su misionari ovoga društva u sinagogi u Kai Fung Foo 12 svitaka tora i 63 rukopisa, koji su sada vlasništvo Hebræ Union College kupio je u drveni ormar u kojem su se našli zili svitkovi tora. Od čitavoga naselja ostadoše u Kai Fung Foo samo nekoliko nadgrobni kamena.

MJESEC CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE

ŠEKELSKI MITING U ZAGREBU.

U nedjelju dne 9. o. mj. prije podne održao se u dvorani »Makabija« najavljeni šekelski miting. Skupštinu je otvorio predsjednik Žid. Narodnog Društva g. dr. Aleksandar Licht pozdravivši sve prisutne i razloživši ukratko svrhu skupštine. Zatim je predao riječ g. Lavu Sternu.

G. Lav Stern govorio je ponajprije o osnovkama iz kojih je cionizam izrasao i koliko smo dosada premalo učestvovali u potpomaganju izgradnje Palestine, a da bismo smjeli govoriti o žrtvama. Disciplinovani, ustrajni redovi cionista treba da vrše glavno djelo i da predvođe, a svaki svijestan Židov valja da aktivno pripomogne. I onda će historija moći da kaže: »Vajehi bajamim rabim haheim«.

Drugi govornik g. Moše Schweiger u početku je svoja govora istaknuo potrebu svijesti u jednom narodu, da povijest i sudbina ne čine rezultat životne bröbe ovisnim o nečijoj volji i o sporazumima. Taj rezultat ovisi samo o množini i mjeri snaga. Prešavši letimično historiju židovstva dolazi do zaključka, kako se konačno javilo u židovstvu nešto iznad mogućnosti, nešto svevažnato i snažno, što uznosi narodne mase i u svakidašnjici njihovoj. Garancija za taj pokret jest potpuno predanje omladine njegovome cilju. Istaknuvši važnost organizovanja snaga naglasio je važnost šekela i svega, što se njime manifestuje.

Gosp. dr. Aleksandar Licht kao posljednji govornik ponajprije je govorio o historijatu šekela u Cijonističkoj Organizaciji. Nekad je u cionističkim redovima zbijenim i malim vladao ponos ekskluzivističke elite. Pokret još nije imao toliko široke stvarne dimenzije pa se nije dovoljno cijenila brojka. Cionisti će i dalje biti samo jedan dio naroda — pionirska trupa njegova. Prema vani moramo da operišemo s brojkama, naročito ondje, gdje se snaga voli prosudivati po statističkim dokazalima: u diplomatskom svijetu. Internacionalnom forumu treba pokazati vidni izričaj naše snage. Šekel valja bitno lučiti od prinosa KKL i raznim institucijama. Šekel imade više manje statističko značenje. U tom je pogledu šekel sličan prinosima radnika za sindikate, koji predstavljaju snagu radništva. Govoreći u nutarnjem diferenciranju u cionizmu razložio je dr. Licht uvjerljivo važnost reforme s uvođenjem jedinstvenoga šekela s obzirom na izbore delegata za kongres. Dalje je dr. Licht govorio o saradnji s necijonistima, koja se u principu ne odbacuje ali se revidira. Cionizam se nalazi u jednom frontu s radništvom, koje je u borbenom stavu prema evropskom društvu. U političkom svijetu suzbit ćemo protivnike stvaranjem majoriteta u Zemlji. Snage valja da su organizovane. Pojedinaac treba da osjeća vezanost s organizacijom, a kroz nju za ciljeve njene. Naša je stvar, da iznova izgradimo temelje organizacije i da damo vidna izražaja bezuslovnosti činom, svim srcem i zanosom.

Svi su govori bili saslušani veoma pažljivo i popraćeni živim odobravanjem.

BITOLJ

Na sam Lag baomer konstituirao se novi i prošireni odbor Mjesne Cijonističke Organizacije, u koji su ušli predstavnici židovskih ustanova u Bitolju. Prvi zadatak toga novog odbora jest šekelska akcija, koja se već provodi s mnogo uspjeha. Po svoj će se prilici dostići broj od 700 šekalim.

U nedjelju dne 9. maja održan je velik miting, na kojemu su govornici gg. rabin Š. Džajem, dr. Moša Džeraži i Leon Kamhi. Zbor je bio veoma lijepo posjećen.

Opširniji izvještaj slijedi.

SARAJEVO.

Ijarska akcija u Sarajevu provedena je sistematski prema unaprijed sastavljenom programu. Cilj je bio, da se svi široki krugovi naroda upoznaju sa cionističkom idejom, problemima obnove Palestine i praktičnim zahtjevima, koje obnova stavlja. Akcija je započela velikim govorom g. nadrabina M. Levi-a u punom velikom sefardskom hramu. G. nadrabin je znao da u kratkim potezima prikaže značenje Palestine u historiji našega naroda. Govorio je zatim o modernom cionističkom pokretu i Svjetskoj Cijonističkoj Organizaciji i o veličajnim djelima, koje je ta organizacija stvorila za malo godina. Podrobnije se zabavio kulturnom stranom cionizma i ukazao na obnovu hebrejskog jezika i kulture u Palestini, dokazujući, da je vrijeme, da i mi u galutu uvidimo potrebu hebrejskog vaspitanja. Na kraju je govornik prikazao život i rad Rabi Akibe i njegovu smrt u boju protiv neprijatelja pa je naglasio, da nam je Rabi Akiba ostavio dvoje u amanet, koji treba da gajimo: organizaciju i kulturu. Toga imade jedino u aktivnoj Cijonističkoj Organizaciji. Govor gosp. nadrabina saslušan je veoma pažljivo, nakon čega je nadkantor zapjevao Hatikvu.

Druga je priredba bila namijenjena omladini. Govornici su bili gg. dr. Kalmi Baruh i Jakov Maestro. Prvi je govornik razložio bit omladinstva, zatim značenje omladine za neki narod. U svim preporodnim pokretima je omladina igrala vidnu ulogu. Tako i u cionizmu. Još prije Herzla postojala su u Wieu cionistička akademska udruženja. Študenti iz Bar Giore, Esperanse i Judeje su bili prvi, koji su u Jugoslaviji širili cionizam i postavili temelj današnjoj organizaciji. Još je govornik spomenuo duhovnu krizu našega doba i mogućnost, da je jevrejska omladina ukloni pozitivnim vrijednostima. — Jakov Maestro govorio je o počecima jevrejske omladinskog pokreta u nas, o svim ideološkim lutanjima za ovo nekoliko godina, dok nije Omladinski Savez postao cionistički. Spominje momente koji su uplivali, da se baš omladina opredijelila za cionizam i Palestinu. Spominje rad Svj. Cijon. Org. i potrebu jačanja njenih redova, prošlost šekela i aktuelnu njegovu važnost. Kod pitanja o kulturnom cionizmu zadržao se napose kod hebraizacije i prisvajanja hebrejskih vrijednosti. Omladina treba da se upozna sa svim jevrejskim pitanjima, napose problemima Palestine i njenim prilikama. Trebaju budno pratiti jevrejsku štampu, prije svega naše centralno glasilo »Židov«. Završio je, naglašavajući, da je ijar ove godine određen da svako crpi iz cionističke ideje i pozivajući prisutne, da se stave u aktivne redove cionističke.

Jedan je dobro posjećen zbor održan u hramu »Bet Tefila« u gornjem dijelu grada, kojeg nastavaju vrlo mnogi Jevreji. Zbor je otvorio rabin ovoga hrama Rebi Moše Nisim Pappo oduševljenim cionističkim govorom, ističući napose kolonizaciju Palestine i njeno značenje za ozdravljenje našega naroda. Glavni referent g. dr. Vita Pappo je znao svojom rječitošću i bogatom dikcijom, da izabira i pred slušaocce ideju cionizma, politički - kulturni - socijalni položaj Jevreja u Galutu, iznio je sve što je nastalo u Palestini nastojanjem Svjet. Cijon. Organizacije, a na koncu naglasio dužnost svakoga, da plaćanjem šekela jača cionističku organizaciju.

U okviru ijarske akcije održao je g. dr. Kalmi Baruh jedno uspjelo predavanje u jevrejskom klubu »Union«.

U nedjelju, dne 16. o. mj. održan je u velikoj dvorani sefardske općine narodni miting. Posjeta nije bila najbolja, možda iz razloga, što je u isto doba održana jedna kulturna

manifestacija (Bašagićeva proslava), kod koje su i Jevreji bili angažovani.

U odsustvu g. predsjednika sefardske općine otvorio je zbor g. nadrabin dr. Moric Levi, čiji izvodi bi se mogli svesti na rečenicu: Treba brzo i mnogo raditi. Zatim je gosp. dr. Izidor Levi održao stvaran referat o novoj Palestini i uspio je da dađe pregnantnu sliku svega što je stvoreno i što nastaje u obnovljenoj zemlji. U krupnim potezima rekapitulira sve što su Jevreji učinili u diaspori, da se povrate u Palestinu, sve do nastupa Herzla. Razlaže razvitak Svj. Cijon. Organizacije prije rata i poslije rata. Rad organizacije u Palestini je bio trojaki: politički, gospodarski i kulturni. Referent se zaustavlja kod svake pojedine tačke, iznoseći sve u tačine što je u tim pravcima učinjeno. A postignuti uspjesi, veli, ulijevaju poštovanje i kod nejevreja. Referent je završio, pozivajući prisutne na odano vršenje dužnosti prema Cijonističkoj Organizaciji.

Drugi predavač gosp. dr. Bračo Poljokan govorio je uvodno o važnosti i značenju ijarske akcije. Zaustavlja se kod neposrednih povoda osnivanja Svj. Cijon. Organizacije. Prateći njen razvitak do Balfourove deklaracije, tumači njen sadržaj i zamašitost, te govori o drugim međunarodnim konferencijama, na kojima je raspravljeno i pitanje jevrejske domovine u Palestini. Govornik veli, da je sada skrajnje vrijeme, da se broj pristaša Cijon. Organizacije i Bazelskog programa množi. Mi smo, veli, ovdje u Sarajevu u boljoj situaciji, jer ne moramo da predobijemo ljude za cionizam. Cionizam nije više za nas pitanje. Naša ijarska akcija ima za dužnost, da probudi cioniste, da izvrše u većoj mjeri svoju dužnost prema Organizaciji.

Dalji je program akcije ovaj: Prvi dan Šavuota govor g. nadrabina dr. Weszela u Aškenaskom hramu; drugi dan Šavuota zbor za gospodje (govornici gđja Laura Pappo i dr. Moric Pappo), a predviđen je i zbor članova Poale Cijona u velikoj Gradskoj bašti.

Ijarska akcija u Sarajevu provedena je vrlo intenzivno. Nadati se je, da će i cionistički život u njemu biti odsele bujniji i aktivniji.

SRIJEMSKA MITROVICA

U nedjelju dne 9. maja posjetili su Mitrovicu izaslanici Radnoga Odbora gg. David Alkalaj, Avram Koen i Maks Koen iz Beograda.

Prije podne održan je naročiti sastanak, na kojemu je konstituisana Mjesna Cijonistička Organizacija. U vodstvo M. C. O. ušla su ova gospoda: Dr. Žiga Baum, Siegfried Lewy, dr. Ignac Frankfurter, dr. Slavko Kirschner, g. Klein i g. Adolf Gross. Poslije podne skupilo se sve židovsko građanstvo Mitrovice uz brojnu omladinu na zakazano predavanje. G. David Alkalaj govorio je »o značenju cionizma u sadašnjici«, a g. Avram Koen govorio je informativno »o razviku i obnovi Erec Jisraela«. Oba predavanja saslušana su s veoma mnogo interesa i ostavila odličan dojam.

Iza ovoga zbora održana je uža konferenca o radnom planu M. C. O. i o osnivanju kuratorija K. H. a povjereništva KKH. Imade veoma mnogo vjerovatnosti, da će cionistički rad i život u Mitrovici biti unapredak veoma intenzivan.

GRUBIŠNOPOLJE I DARUVAR.

U srijedu dne 12. o. mj. posjetio je Grubišnopolje izaslanik Radnoga Odbora Sav. Cijonista g. Jože Weber. Isti je gospodin u svrhu provedbe Ijar akcije boravio u četvrtak dne 13. maja u Daruvaru. Održane su uspjele konference, na kojima je govoreno o intenziviranju rada i skupštine, na kojima je g. Weber informativno govorio o cionizmu i izgradnji Palestine. Detaljniji izvještaj donijet ćemo u narednom broju.

DAVID S. PIJADE:

Leon Koen

Kad sam ravno pre dve godine pisao u sarajevskom »Jevrejskom Životu« o našem prizatom slikaru Leonu Koenu, ja sam imao jednu nameru, jedan cilj: da spasem što se može od njegovih umetničkih radova, koji su tada još ležali u jednom minhenškom založnom magazinu, pokriveni debelim slojem prašine. Moj je članak imao uspeha. Odmah se oselilo življe interesovanje među beogradskim Jevrejima: mnogi ugledni članovi ovašnje sefardske opštine počeli su se raspitivati kod mene o Leonu i njegovim radovima, kao i o načinu da se isti pronadju i prenesu u Beograd. Naposletku se uspelo da se više zainteresuju i njegova braća, koja su inače uvek imala vrlo malo razumevanja za umetnost svoga brata. Veći broj slika je pronadjen i prenet u Beograd, gdje su na drugi dan pravoslavnož Vaskrsa u prisustvu mnogobrojne publike i izaslanika ministra prosvete otvorili izložbu poznati portretista profesor beogradskog Univerziteta g. Branko Pović i g. dr. Salomon Alkalaj, predsednik beogradske Sefardske Organizacije.

Na žalost izložba je priredjena u jednom vrlo nepodesnom lokalnu, u niskim teskobnim učionicama osnovne škole kod saborne crkve. Svetlost nepodesna, prostor nepodesan: pravo mučilište za gledaoca od razumevanja ili struke. To se moglo sigurno izbeći, da su priredjivači uspeli da više zainteresuju nadležne. Ovakove izložbe, koje se ne priredjuju svake godine, koje su kod nas već čitav događaj, moraju se pripremati sa više mirnoće i strpljenja, naročito kad se već pokazalo previše strpljenja ostavljajući sirotog umetnika — inače bezopasnog melanholika — šest punih godina da čami u beogradskoj duševnoj bolnici, iz koje je velikodušno izvučen tek tri dana pred otvaranje izložbe.

Tragedija genijal! Od prvog dana kada je Leon osetio u sebi svoj veliki talenat ona ga ne napušta, Teški oblaci pokrivalju njegovo tamno-plavo nebo, kroz koje se jedva probija zračak svetlog azura, zračak nade. To je nebo njegova života, nebo koje on najradije slika. Nemaština ga praši u sto-

pu, truje mu ceo život i vezuje ruku. Ona ga stalno gura sa staze zadovoljstva i radosti na stazu jada i ogorčenja, na težak jednolik put melanholije. Ali je njegova izvorna snaga gigantska: on stalno veruje u srećan obrat, u veliki vaskrs svoga života — to je ono većito proleće, koje on neprestano slika u svima varijacijama, ali koje se ipak uvek svršavaju sumornom jeseni. Ja se sećam samo jedne njegove slike sa letnjim žarkim nebom, sa letnjom prirodom i letnjom tišinom. Inače je njegovo nebo stalno uzburkano i tamno kao i jezero pod njim.

Leon Koen nije Rubens, nije Van Dyk, nije prvoredan slikar, ali je mogao to da bude. U sebi je nosio sve mogućnosti: genijalni tvaralački duh, tananu umetničku dušu oseljivu za najnežnije finese, oštro oko i sigurnu ruku. Nemogućnosti su ležale izvan njega: nemaština, beda i opet nemaština. Dok se kao djak borio sa njom na Akademiji, išlo je još kako — tako: nije plaćao atelje, imao je besplatno modele. Docije, naročito posle razočaranja što nije mogao da nadje kupce za svoje radove (pričalo se, da mu je minhenška slikarska Akademija nudila 50.000 maraka, a pok. kralj Milan 20.000 dinara za Josifov San — ali da ih je on odbio) — nastaju sve teži dani za njega. Leon je prinudjen da se postepeno liši modela, liši prostranog ateljea tako nužnog za njegove koncepcije, najzad da se liši svih duševnih uživanja, pa i samog najnužnijeg slikarskog materijala. Jednoga dana napušta i svoj bedni atelje, zalaže svoje umetničke radove, plod tolikih naučnih godina, da bi mogao sebe da ishrani. Koliko je u svom životu gladovao, to bi nam najbolje umeo kazati on.

U toj bedi je Koenova veličina i tragika. Eto zašto on nije prvoredan slikar; eto zašto je on zanemario lepotu ljudskoga tela i njegovih oblika, zanemario crtež i formu kao takovu i postao slikar boja, svetlosti i prirode. G. Popović, njegov kritičar veli, da Koen nije slikao prirodu. Naprotiv Koen je prvenstveno slikar prirode. On je pejzažista. Sve su njegove slike pejzaži, naročito u drugoj značajnijoj polovini njegova života. Šta je danas njegov preradjeni Josifov San do pejzaž? Pa njegova otmica, njegovo Proleće, njegov Većiti Juda?

Kod njega figure ne igraju nikakovu posebnu ulogu, one ne štrče, ne izdvajaju se, one su samo fleke u moru ostalih fleka, svetlija ili tamnija boja u moru ostalih boja. Tako je Koen punokrvi pejzažista. Zadubimo li se malo više u ma koju njegovu sliku, ne ćemo videti ništa drugo do živu prirodu, do borbu zelenog i plavog, svetlog i tamnog u milijone niansa.

Jedna debela linija delj njegov kako duševni tako i tvaralački život u dve gotovo antipodne polovine. Ta se linija provlači krajem prošloga veka.

Prva polovina. Leon je na studijama u Minhenu. Sav udubljen i zaljubljen u svoje studije, u svoju bujnu fantaziju, u kompoziciju. Mlad, živ, pun nade, pun planova, pun volje. Sve što je docije dao rodjeno je i sazrelo tada. I Josifov san i Većiti Juda i Proleće i Car Solomon. Razume se ne u ovom današnjem raskošu boja, ali sve mnogo preciznije nacrtano, marljivije su ispoljene i savesnije izradjene forme ljudskoga tela, jače je izdvojen čovek iz ostale prirode, jače manifestovan duh.

Razočaran u ljude i život Koen se u drugo, duševnijoj polovini svoga života više povlači u sebe, u svoj lepi svet snova. Ukoliko više beži od ljudi utoliko više traži samoću, prirodu, koju ne samo voli, nego je u nju prosto zaljubljen. On je u stanju da provede sate u posmatranju igre sunčevih zrakova na zelenom tlu u Engleskoj Bašti ili nestašnu igru oblaka u plavome jezeru.

Ja sam imao to retko zadovoljstvo da ga posmatram u tim retkim časovima zanosa i očaranosti, da ga vidim na kulminaciji ushićenja. Svu svoju veliku ljubav, svu svoju nagomilanu patnju unosi u tada u prirodu oko sebe, iz koje je on opet kao kakva vredna pčela izvlačio sam med i nektar, sav onaj raskoš boja, koji vidjamo danas u njegovim slikama. U drugoj polovini Koen prestaje biti komponista. On ne stvara ništa novo, preradjuje samo staro. To je upravo renesansa staroga. Njegove slike prestale su da budu mrtve lepe studije, prestale su da pričaju. One su jedna pesma, jedno živo kliktanje ushićenog genija, jedna veličanstvena himna boja i svetlosti. Beograd, maja 1926.

KARLOVAC

Posjet delegata Saveza Cijonista. — Ijarski sastanak. — »Karlovačka Žid. Omladina«.

(Od našeg redovitog dopisnika).

U subotu 15. o. mj. dodjše u svrhu provedenja ijarske akcije u Karlovac delegati R. O. Saveza Cijonista gg. dr. Oskar Spiegler i inž. Oton Rechner, pa istoga dana na večer održaše sastanak, kojem prisustvovali cijonisti i nešto necijonista grada Karlovca. Predsjednik M. C. O. gosp. Samuel Weinberger ostvario je ijarski sastanak, a za njim je najprije govorio g. dr. Oskar Spiegler, koji je ocrtao razvitak cijonističkog pokreta od njegovog početka do danas te prikazao uspjehe i potrebe obnovnoga rada u Palestini. G. inž. Oton Rechner bavio se u glavnom cijonizmom kao riješenom židovskoga pitanja, a na koncu je g. Filip Reiner u nekoliko markantnih poteza iznio neke praktične i ideologijske rezultate cijonističkoga pokreta uopće, a napose u Karlovcu. — Govoreno je još o nekim akcijama M. C. O., a napose o privođenju dama na rad za KKL, pa ima nade, da će se naše dame odsada više baviti radom za KKL.

Šekelska akcija je već započela te će ove godine znatno premašiti rezultat prošlogodišnje akcije.

Već pred nekoliko mjeseci obrazovala je ovdašnja Izrael bogošt. općina jednu posebnu komisiju, većinom od necijonista (o tom je već bilo svojevremeno izvješteno u »Židovu«) za samokontingentiranje članova bog. općine za KKL. Na žalost nije ta komisija dosada izvršila svoju zadaću. Delegat R. O. g. dr. Oskar Spiegler posjetio je prigodom svog boravka u Karlovcu članove te komisije, pa se isti dade odmah na rad.

»Karlovačka Žid. Omladina« priredila je već ranije dva ijarska sastanka, na kojima je držao predavanje senior »K. Ž. O.« g. Filip Reiner. Na prvom predavanju govorio je o temeljnim ideologijskim postulatima cijonizma, a drugi je put prikazao povjest rusko-poljskoga židovstva i njegove probleme u prošlosti i sadašnjosti.

»K. Ž. O.« počela je opet da priređuje uz svoje redovite društvene sastanke svih grupa i redovite izlete. 16. o. mj. održan je izlet u zajednici sa zagrebačkim »Makabijem« i »Kolom« na Plješivcu. Predsjednik »K. Ž. O.« g. Gjuka Reiner vratio se nakon duljeg izbjivanja opet u Karlovac i preuzeo opet vodjenje »K. Ž. O.«, pa će rad krenuti opet intenzivnijim tempom i u »K. Ž. O.« i u M. C. O.

Akcija oko prikupljanja novih pretplatnika za »Židov« veoma lijepo napreduje, te su već postignuti dobri rezultati.

GLINA

Boravak izaslanika R. O. Saveza Cijonista (Poseban izvještaj »Židovu«).

Glina je malo, ali simpatično mjesto na željezničkoj pruzi Karlovac-Caprag-Sisak. Već dugo vremena stanuje u Glini nekoliko židovskih familija. Sada ih imade svega sedam. Pred četiri godine zaslugom se gg. Gejze Schlossberga (sada povjerenik KKL u Karlovcu) i Žige Grünwalda zdušno provela šekelska akcija i radilo za KKL. No gore navedena gospoda odseliše se iz Gline i rad je zamro. — U četvrtak 13. o. mj. posjetio je Glinu prema nalogu R. O. Saveza Cijonista, a u provođenju ijarske akcije član R. O. g. Filip Reiner, da Glinu opet potakne na rad. G. Reiner je uz pratnju gđice. Štefe Grünwald i gg. Ž. Schlossberga i I. Grünwalda posjetio svih sedam glinskih žid. familija, koje su ga lijepo primile. Svima su razdijeljene razne cijonističke brošure i agitacioni materijal za Keren Kajemet. Raspačano je 20 šekalim (sve su familije uzele šekel!), gotovo svi se pretplatili na »Židov«, dadeše svoj prilog za halučku farmu i za Savez Cijonista, a obećaše da će preuzeti skrabbice KKL i redovito ih ispražnjivati. — G. Filip Reiner održao je i sastanak glinskih Židova, na kojemu je razložio bit cijonizma i razna pitanja savremenoga židovstva i izgradnje Palestine. Predavanje je saslušano sa mnogo pažnje i interesa. Izabran je i posebni odbor, koji će vršiti cijonističke poslove i rad za KKL. U taj su odbor izabran: za pročelnika g. Jakob Weissenstern, a za članove gđica. Štefa Grünwald, gg. Željko Schlossberg, Ivo Grünwald i Joža Kohn. Odbor je obećao, da će osobitu pažnju posvetiti KKL-u.

Tako je u ijarskoj akciji Saveza Cijonista obnovljen rad u maloj Glini te postignut lijep i materijalni i moralni uspjeh, i dan poticaj za daljnji sistematski rad. A sada ovisi o našim glinskim sumišljenicima, da Glina u cijonističkom radu zauzme ono dostojno mjesto, koje je zauzimala prije četiri godine.

POŽEGA.

U nedjelju dne 16. maja boravio je ovdje kao delegat Radnoga Odbora Saveza Cijonista g. dir. Lav Stern iz Zagreba. U okviru provedenja Ijar akcije održana je vanredno uspješna skupština na kojoj je g. Lav Stern izložio bit i historijat cijonizma, apelujući snažnim riječima na što intenzivnije

Broj šekela govori o organizovanoj snazi cijonizma. Šekel je legitimacija pripadnosti organizovanim redovima židovskoga narodno-obnovnoga pokreta.

Plaćajte ŠEKEL i doprinos Savezu Cijonista

angažovanje za rad za izgradnju narodne domaje u Erec Jisraelu.

G. Lav Stern održao je konferenciju s vodstvom Mjesne Cijonističke Organizacije, gdje je dogovoren radni plan za naredno vrijeme.

Osnovan je Mjesni kuratorij za Keren Hajesod. Predsjednik kuratorija je g. dr. Brihta, predsjednik žid. bogoštovne općine, sekretar je g. Hugo Adler, blagajnik Jakob Schillinger, a odbornici gg. Julijo Friem i Adam Hoffmann.

IZ JUGOSLAVIJE

GOSPODIN RIHARD STEINER DELEGAT KEREN HAJESODA U ZAGREBU.

U ponedjeljak dne 17. o. mj. doputovao je u Zagreb delegat Glavnoga Ureda, Keren Hajesoda u Londonu g. Rihard Steiner. Svrha dolaska g. Steinera jest intenziviranje rada za Keren Hajesod u Jugoslaviji.

U ponedjeljak uveče prisustvovao je g. Steiner sjednici Radnoga Odbora Saveza Cijonista, gdje je raspravljeno pitanje rada za Keren Hajesod a nešto specijalnije pitanje toga rada u Zagrebu u vezi s boravkom g. Steinera. Gospodin Rihard Steiner je praćen vazda po kojoj vidjenijoj cijonističkoj ličnosti posjetio mnoga lica, koja su se ili već obvezala za Keren Hajesod ili koja za te obveze dolaze u obzir. Boravak g. Steinera iskoristit će se za konstituisanje Mjesnoga Kuratorija Keren Hajesoda u Zagrebu. Dne 24. o. mj. odlazi g. Steiner u Zagrad, a po svoj će prilici posjetiti i druga mjesta u Kraljevini.

SKOPLJE.

Organizovanje rada za Keren Kayemeth Leisrael. (Od našeg redovitog dopisnika).

(Jos. B.) Rad oko ŽNF u Skoplju vodilo je do sada Oml. društvo »Bne Israels«, koje usled toga što je bilo preopterećeno raznim poslovima nije moglo da se posveti i ovome radu onako kako treba.

Za osnivanja MCO isticala se ideja da se osnuje i jedno samostalno mjesno povereništvo Židovskoga Narodnoga Fonda. MCO je odredila svoja dva odborska člana gg. Mošu Mašijaha i Jakov Talvia za komesare ŽNF, sa zadaćom da obrazuju jednu komisiju na čelu koje će oni stajati. Misli se na to da u tu komisiju udju aktivni ljudi delegirani

Vjesnik Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja

KATASTROFA OMLADINSKOG POKRETA*

(Svršetak).

V.

Nakon pet godina kolizije u radu i meradu nadošao je novosadski slet, na kojem je mladja generacija, baš ona, za koju rekoh, da je već odgojena u pokretu, preuzela vodstvo omladine. Iza Novoga Sada izgledalo je, da sve kreće na bolje. Osnovan je Ahdut Hacoim s nakanom, da se unese više mladenačkog revolucionarno-radikalnog temperamenta u pokret. Organizovala su se nova društva, savez se brojčano znatno povećao, »Gideon« postade otmjeniji i ukusniji, a i s obzirom na nivo nešto bolji. Cio rad je bio ekspanzivan, osjećala se je Cvijeva izradjenija i veća koncepcija, koja je trebala postora, da se može razmahati. Izgradjivala se je forma saveza, kako je to činjeno i do Novoga Sada, samo se sad radilo u većem stilu.

Napokon dodje šesti slet, gdje je odlučeno, da treba nastojanja uprijeti na ispunjenje ove impozantne i kićene forme valjanom i zbiljskom sadržinom. U tom su smislu sastavljene osjećke rezolucije i stvoren je novi sistem vodstva. Mnogi su se omladinci razišli iz Osijeku u očekivanju, da se objavljeni novi via veritas et vita ispunji, drugi uopće nisu opazili, da se ista promijenilo (jer je taj slavni osjećki slet ipak bio više slet vojvodjanskih sportaša, negoli prave savezne omladine), a neki su već iz Osijeku pomijeli sa sobom nemalu dozu sumnje, a i ironične predrasude.

VI.

Od Osijeku do danas i opet je proletjela skoro čitava godina. Godina, čija je bilanca nesumnjivo veoma pasivna. Da vidimo!

* Vidi »Vjesnik Saveza Žid. Omlad. Udruženja« u »Židovu« br. 18. i 20.

od ovdašnjih jevr. ustanova, kako bi se za rad oko NF mogli angažovati svi slojevi ovd. jevrejstva. Blagodareći susretljivošću ovd. jevr. društava a naročito jevr. ženskog društva komisija je bila konačno ovih dana obrazovana i u nju su ušli: Gg. Moša Mašijah, Jakov Tabor, Bora Konforti, Džisto Ergas, Rafael Bahar, Salamon Katarivas i gdje Matuska dr. A. Nissima, Rosa I. Koen i Jeanne Avrama Florentia.

U subotu dne 1. o. mj. bila je prva sjednica te komisije, na kojoj je riješeno da iduće nedjelje obidju tri grupe od po dva člana uprave jevr. kuće i radnje, da isprazne kutije i da postave tamo nove gdje ih nema. Za tu svrhu sastavljen je jedan apel na građanstvo, gdje se ističe značaj N. Fonda i poziva da se komisiji izadje u susret.

Osim toga bilo je riješeno da se za vrijeme praznika Sukot provede jedna velika akcija za NF sa pal. bazarom. Za pripremanje bazara angažovale su se sve članice upravnog odbora.

Nadalje stavljeno je u dužnost svim članovima uprave da svaki u onom društvu gdje se nalazi uznastoji da se u budžet stavi i doprinos za Žid. Narodni Fond.

U upravu su ušli ljudi sa poznatom agilnošću, pa se opravdano može očekivati da će uspjeti za NF biti od sada znatniji. Vrijeme je da se i Skoplje što prije dolično pokaže na ovom polju rdaa.

VUKOVAR.

Druga redovita glavna skupština Mjesne Cijonističke Organizacije.

Nedavno je vukovarska MCO održala svoju dobro posječenu 2. red. glavnu skupštinu. Skupštinu je otvorio predsjednik MCO g. Karlo Bier. Nakon otvorenja skupštine održao je blagajnik MCO g. Oton Guttmann iscrpivi izvještaj o blagajničkom poslovanju. U međuvremenu između 1. i 2. redovite glavne skupštine dane su lijepe svote na ime doprinosa Savezu Cijonista, Keren Kayemethu, za pretplatu »Židova«, »Gideona« i »Haaviva«. Tajnik g. Aleksa Steiner stvarno je referirao o radu u minuloj radnoj godini, koji je bio prilično intenzivan. Broj članova prinosnika spao je od 180 na 120, pa će biti prva briga novoga vodstva, da se svakako ovaj broj opet povisi. Znatno je povišen kontingent za KKL. Pošto su referati primljeni na znanje, prešlo se nakon podjele odrješnice starom vodstvu na izbor nove uprave MCO. Za vrijeme provodjenja izbora predsjedao je skupštini gosp. Hinko Herzer. Izabran je ovaj odbor: predsjednik g. Karlo Bier, potpredsjednik dr. Josip Herzel, tajnik g. Vlado Krauss, blagajnik g. Oto Guttmann, povjerenik za KKL g. Aleksa Steiner; odbornici: gg. Adam Aleksander, Simon Baum, Vilim Engl, Sigmund Frank, Adolf Herzog, L. Herth, dr. Daniel Klejn, inž. Moser, Fritz Freund, Mavro Schön, Josip Strauss i Karlo Klejn.

U nastavku skupštine održao je g. dr. Josip Herzel lijepo izgrađeno predavanje o aktuelnim problemima u cijonizmu i o sadržini cijon. akcije. Predavanje je saslušano s veoma mnogo pažnje. Među članove MCO raspačane su različite propagandne brošure.

ČAKOVAC.

(Od našega dopisnika).

Židovsko Djevojačko Društvo održalo je dne 2. maja svoju redovitu glavnu skupštinu. Pozivu odbora odazvao se lijep broj članica. Nakon kratkog uvodnog govora predsjednice Lilli Gold, slijedio je izvještaj blagajnice Bözsi Hoffmann, koji je uzet na znanje.

Poslije podijeljenja apsolutorija izabran je ovaj novi odbor: Predsjednica Lilli Gold, potpredsjednica Rozsi Meidner, tajnica Janan Eisler, blag. Bözsi Hoffmann, knjižničarka Erna Pulai i 5 odbornica. Nadamo se, da će se novi odbor, koji obećaje dobar rad, sjetiti više KKL-a, nego je to bilo kod prošlog odbora. Želimo im u novoj radnoj godini mnogo uspjeha.

(J. H.)

»Stvaranje sadržine«, tako se je najavilo u Osijeku. A istinu su mnoga društva obamrla te još samo formalno postoje (kud ćete boljeg primjera od zagrebačke »Judeje« ili novosadske »Ivrije«?), a druga udruženja, koja navodno još žive istim životom, jesu li ona stekla ma i za nešto bolje sadržine, no što su je do šestoga sleta imala!? Jesmo li se ma i najmanje približili rastrubljenom idealu hebrejske radne Palestine!? Je li Hanhaga bila na visini svoje zadaće, je li Ahdut postao saveznom srčikom, je li »Gideon« uznapredovao! Gdje su te nove unutarnje vrijednosti, gdje su novi ljudi i valjani podmladak, koji bi jamčio za daljnji kontinuitet saveza!?

Eto nekoliko pitanja, na koja se danas može odgovoriti samo negativno, a takvih je očajnih pitanja još mnogo.

Hanhaga nije dala nikakvog izraza duševnoj fizionomiji saveza, koja ostade isto tako bezizražajna, kakova je i prije bila. Hanhaga — to se mjerne duše smije reći — nije učinila ništa, a baš s tim je učinila najgore. Savez je godinu dana bio bez ikakvog duševnog vodstva, a misrad je šepesao za najnužnijim dužnostima, odgovarao na pisma i nastojao utjerivati dugove. Savezno vodstvo kroz godinu dana nije dalo nikakove inicijative. Hanhage uopće nije bilo (djelomice iz tehničkih razloga, a djelomice radi potpunog dezinteresanja hanhagista prema savezu), a misrad se nije znao konsolidovati; ljudi su nakon kratkog duševnog vremena izlazili iz njega ponajviše s jednostavnog razloga, jer je rad u njemu bio dosadan i neorganizovan, budući da misrad nije imao prave glave. Na sastanku vodja (4. IV.) je Hanhaga napokon priznala, da je posve nemoguća, pa je poluslužbeno predala privremeno vodstvo do sav. vijeća Čiči Grossu i misradu, koji će imati kako-tako da obave tekuće poslove do sleta.

Za ideal hebrejske radne Palestine se ne radi ništa, a jedva se o tom i govori, kao da je stvar kod nas izišla iz mode.

Schmoll
Pasta
50
već
godina
uživa
svoj svjetski glas kao najbolja
krema za cipele

Ona pruža cipelama dubok i trajan sjaj, te čuva i uzdrži kožu mekom. Dobiva se u svim bojama

Novih vrijednosti nema, a nema ni novih ljudi, dočim se sve više povlače i razilaze u svim pravcima.

Ta je nestašica podmlatka baš najtragičnija pojava, kad se stimo toga, da je srednjoškolski element bio od bitne važnosti, a danas ga jedva imade u našim redovima; cionistička i aktivna akademska omladina se nalazi u izumiranju, a u koliko je još imade, ona je posve indolentna prema pokretu te je orijentirana većinom buržujsko-galutski. Treba pogledati, na koje fakultete gros naših ljudi ide i kako u svoja zvanja i u život. Toj pojavi je upravo najviše ovo neimanje sadržine, jer sama igra društvenosti dotične ne može ljude na dulje vremena da veže.

Najbolji dokaz te besadržajnosti je pokojni »Gideon«, nad kojim se slobodno može reći »zihrono letova«, a uz to priča, da nije za nj velika šteta. De mortuis nil nisi bene, ali ipak ne može prešutjeti, što je uostalom i samo uredništvo »Gideona« priznalo, da u list nitko ne piše, da ga nitko ne plaća i da ga nitko ne plaća. Bilo je to doista »slobodno« glasila omladine i njegov prestanak je za naše prilike nadasve važan. Omladina se svog od pisanja, čitanja i plaćanja slovnog glasila oslobodila.

Kako je s Ahdutom? Svakome je danas jasno, a najviše nama Ahduta, da ovaj savez izletnik nije postao i ne može postati jezgrom omladinskog pokreta i saveza. Ahdut nam se pruža kao neki veoma simpatični enfant terrible, koji pruža urbane pubertet. On znači bez sumnje veliku vrijednost, jer se u njem još nismo razočarali, jer nam iz njega još može nešto dobroga i novoga doći. Ali njegova ekskluzivnost za naše ljude slaba privlačiva snaga mu ne pridonosi važniju ulogu. Ahdut je kratkovidan, ne će da uoči naše prilike misli, da će se moći održati i razvijati u svom pravcu dalje, pa ma sva ostala omladina i propala. Ahdut, kakov danas hoće da bude, moguć je samo kao kulminacija nekog općeg uspona, samo će neprestano stizavati ljudi sa nižih točaka, ali nije moguć kao izolirana kula od slonove kosti, koja uz to lebdi u zraku. Ako Ahdut Hacofim hoće i sam da postoji, mora da se brine i za prikladno tlo i valjanu atmosferu, koju mu može dati samo sva ostala omladina. Ako Ahdut to ne shvati, skoro će se gorko razočarati. Današnji cofilim će možda donekle riješiti svoje lično pitanje i gdje koji od njih će eventualno doći u Erec onako, kako to oni hoće, ali će cijelom pokretu i skupnoj omladini od njih malo koristiti biti.

Situacija je danas ova; sedam je godina prošlo u eksperimentalnom radu oko stvaranja forme i u slabom eksperimentisanju, a da se jedva dalo sadržine. (Pitajte samo to, koliko nas je naučilo hebrejski!) Forme nas više ne zaokupljaju i ne zadovoljavaju. Ako ne nadjemo skoro valjanu, za nas moguću, prirodnu i prikladnu sadržinu, formal će se raspasti kao kula od karaita. Ta sadržina treba da je u potpunom skladu sa mogućnostima i potrebama naših prilika, sa osebinama naše atmosfere, sa duševnom predispozicijom naše većine. Samo ta i samo takova sadržina bit će shvatljiva i prihvatljiva za naše ljude i samo tako će se moći doći do nekih istinskih i trajnih uspjeha.

Ogromna većina naše omladine ne može i ne misli ići u Palestinu. Ovima doista nema smisla dalje bulazniti o isključivoj odgovori za hebrejsku radnu Palestinu, jer će oni takove za njih neosnovane lozinke a priori morati odbiti. Ako — po krivom tumačenju nekih kod nas mjerodavnih — omladinski cionizam znači i može da znači samo to, onda se bez daljnijega može i mora priznati, da većina naše savezne omladine ili nije cionistička ili nije omladinska. Ovaj maksimalni omladinski cionizam je danas luksus, kojeg si mi nažalost ne možemo dovoliti. Ne preostaje nam drugo, nego da svoje zahtjeve reduciramo i da se zadovoljimo sa skromnijim i socijalnim parolama. To ozloglašeno kompromislerstvo nije zapravo tako opasno. Naprotiv, ono je u svakom času zbiljškoga života i te kako potrebno i korisno. A uostalom, mnogo je pametnije i realnopolitički časnije, ako se unapred točno znade, što možemo, a što ne, pa se prema tomu postave mjernice, nego da se razglase zvučne i bještake parole, na kojima se onda nekoliko mjeseci jaši, dok se ne uvidi, da je to neprovedivo, jer je samo velika riječ bez temelja. Ono prvo je razborito kompromislerstvo, a ovo drugo djetinjasta kapitulacija pred okrutnom zbiljom.

Moramo se pomiriti s tim, da su naše mogućnosti slabe i s tim, da će većina od nas ostati u galutu. Moramo toj većini da dademo vrijednost, koje imadu i za galut i u galutu misli i važnosti. Moramo dati židovske sadržine, koja je u skladu sa duhom našeg XX. stoljeća i sa atmosferom Evrope. Ako to nije omladinski cionizam, onda mi ne možemo biti omladinski cionisti. Onda se moramo odlučiti: ili za omladinsku (a toga ima i izvan našeg pokreta) ili za cionizam. (O tom ću drugom prilikom više reći.)

Palestina je daleko i ne može biti jedina lozinka pokreta. Mi moramo odgajati ljude za pravi židovski život i u galutu.

To ne znači depalestiniranje i galutiziranje pokreta, nego je to legaliziranje naših pravih mogućnosti. Nekima će to izgledati možda necionistički i — horribile dictu — asimilantski. Medjutim održat se može samo ono biće, koje se hoće i zna prilagoditi. Naš pokret mora i može biti mnogo više »povratak židovstvu«, nego li »odlazak u Palestinu«. To je kod nas provedivo, a i vrijedno je da se provede; mi moramo dati ljudima ono, što traže, jer će inače prestati, da uopće traže. Nije ta nova zadaća tako malena, kakovom se u prvi mah čini. I taj skromniji ideal pruža velike prilike za rad, za političku, etičku i kulturnu odgoju, za cionističko djelovanje i za ekspanziju pojedinih ličnosti.

Stvar ne izgleda tako omladinska, nema u njoj toliko poleta, ali imade jednu nenadmašivu prednost: moguća je.

VII.

Imademo nekoliko privremeno ili definitivno penzioniranih vodja na jednoj strani, iza kojih ne stoji omladina, a cijelu omladinu na drugoj strani, ispred koje sad nema vodja. Naši vodje bi trebali drugojačiju omladinu, a omladina drugojačije vodje. To je razjašnjenje onog našeg jadikovanja, da »nemamo ljudi«. Ako već nemamo i nismo imali takove ličnosti, koja bi bila sugestivnom snagom svoje vlastitosti znala da nametne žig svojeg htijenja cijelom pokretu, onda moramo naći ljude, koji će znati i morati da prime na sebe žig naših malih mogućnosti. Istina je, neki će to držati za sramotni žig, mnogi će sigurno napustiti ovaj — recimo — degradirani pokret, ali je ipak to jedini put, koji vodi daljnjemu opstanku; svi ostali vode prestanku.

I u tom desolatom stanju naše današnjice ima nesumnjivo utješnih pojava i nadobudnih zbivanja. Takva je pojava mladi Makabi-otkrug s jedne, a već spomenuti Ahdut Hacofim s druge strane. Oni imaju svoje nedvojbeno značenje i mogu doći do znatne uloge, no samo kao sastavni dijelovi jednog većeg živog i pravog pokreta. Zato treba pri izgradivanju budućih smjernica i nadalje voditi računa o njima, naročito o Ahdutu, ali je, nerazumno, ako se hoće većina i nadalje prisiliti, da se ravna prema potrebama i htijenju manjine, premda se dosada dovoljno pokazalo, da je to kod nas nemoguće. (Pred očima mi je ona skromna željica nas nekolicine, da se u rezoluciju sastanka vodja od 4. aprila umetne jedna rečenica i o intenziviranju rada galutskih stanica. Ta je želja — uslijed nepravednog sistema glasovanja — ostala neispunjena, ma da je bila potrebna od cijelog ostalog sadržaja te rezolucije.)

VIII.

Stanje je danas žalosno, prilike desperatne, okolnosti teške, mogućnosti neznatne, izgledi slab. Teško je ma koga okriviti za to. I ako su neki ljudi pogriješili, bilo je to više iz zablude, nego iz odgovorne krivnj. Error, non culpa erat. U ničiju dobrohotnost se ne sumnja, a mišljenje o ostalom neka si svatko stvori sam. Ne mogu, a da ne naglasim još jednom, da je glavna krivnja na našim nesretnim prilikama.

Katastrofa našega pokreta je bliza, ali nije neizbježiva. Svakako je posljednji čas odluke kucnuo.

Dvije su mogućnosti: ili pametna prinudna nagodba, pa poslije napornog rad prema zdravijim poslovnim principima ili stečaj i ovrha.

Tačnijeg programa te naše nove orijentacije ja danas još ne mogu dati, pa će se zato ovi fragmenti mnogima činiti destruktivnim, jer mnogo obaraju, a malo grade. No katkada znači već destrukcija zla neku konstruktivnost prema boljemu.

Smatrao sam, da netko mora osvjetliti pred omladinom naše stanje s reflektorom nepriskrivene iskrenosti, pa makar će taj reflektor mnoge zablještit, tako te će vidjeti stvari i odviše crno, a mnogima, koji su ustrajni u slijeposti, slabo će koristiti.

Vjesnik Povjereništva RKL za Kraljevinu SHS.

ISKAZ BROJ 14

za vrijeme od 1. do 15. maja 1926.

ŠKRABICE.

Slatina: Josip Spitzner 16, Mavro Glück 10, Hugo Bauer 10.75, Edo Engel 16, Aleksander Beck 66.25, Leop. Fuchs 21, Robert Neumann 21, Oml. udr. »Maks Nordau« 20, Mavro Altheim 57.25, Em. Friedmann 17.25, Mavro Bröder 20, Lavoslav Beck 30, Ilija Weiser 151, Adolf Bröder 25, Isidor Kohn 54.50, Desider Frank 75, Albert Ferber 10, Lavoslav Willer 10, Adolf Neumann 12.75, Josip Weiss 10, Markus Bauer 23.50, Aron Schwarz 10, Filip Singer 15, Artur Bauer 38, Andor Waldhauser 12, ud. G. Wolmuth 23, A. Dreisiger 18, Josip Schlesinger 10, Miksa Frank 12, Beni Ferber 14, dr. A. Städler 36, Emil Israel 12.70, 1 škr. 7.25 885.25

Vukovar: Bier Mira 43, Felice Bresslauer 35, Engel Karl 16, Ila Fischhof 30, Pavao Klein 10, Oskar Klein 10, Lyon Mira 18, Moric Mesner 25, Emi Olnar 28, Magda Pfeffermann 17.50, Jetti Rosenberg 17, Selma Stein 20, Marko Stein 20, Heinrich Steiner 68, Aleksa Steiner 100, Duši Wachler 51, Hermina Weiner 10, Klara Pfeffermann 347, iz 11 škrabica 66 946.50

Ruma: Sig. Reich 10, Josip Braun 30, Kibuc Hacofim 24.50, Gabor Wessel 10, B. Stein 13, šandor Steiner 40, Julije Heršković 56.50, Johana Lang 17, Natan Weiss 25.50, Desider Schlesinger 20, Josip Rosenzweig 23.50, rab. Wilim Goldstein 10.75, Emanuel Klopfer 17.25, Jovan Kavgić 10, Samuel Polasek 23.25, Juliška Steiner 10, Jakob Popper 27, Bela Hauser 10, Jakob Fuchs 12.20, iz 7 škrabica 24.75, J. Unterberger 150, 555.20

Čakovac: Oto Jungwirth 114, Julio Hoffmann 40.25, Berta Kovač 13.75, Aleks Sternberg 12, Sohr i Neumann 30.50, Kavana Royal 13.50, Ljud. Neufeld 10, dr. J. Grünwald 10, ud. H. Pulai 30, Žid. oml. dr. 45.75, Leop. Guttman 14.25, Hermina Stern 20.50, M. Fischer 18.50, Makso Stern 55, iz 9 škr. 37.25 465.25

Osijek: N. Kümberg 26, N. Svečenski 15, Drag. Büchler 15, Ed. Fischer 27.50, Samojo Färber 14.50, N. Steinitz 18.50,

Htio sam da (potaknem svakoga, da pred sedmim sletom i saveznim vijećem o svemu rečenom objektivno, iskreno i čestito razmisli — ako može i da se odluči — ako smije.

Zagreb, u travnju.

Albert Weiss.

SA SJEDNICE MISRADA

U subotu, 15. V., održala se proširena sjednica Misrada u pitanju sedmoga sleta. Prije prelaza na dnevni red primljen je hav. Franjo Schossberger ponova za člana Misrada kao referent za vojvodjanska udruženja. Na temelju pisama, koja su stigla Misradu, pa na temelju dojмова Čiče Grossa na njegovim putovanjima složili su se članovi Misrada u tome, da bi najpodesnije, ako ne i jedino mjesto u kom ima garancije za uspješan slet, ove godine bilo Sarajevo. Raspravljalo se o mogućnostima, koje bi nastale da Sarajevo odbije slet. Mišljenja su bila podijeljena. Jedni drže da se slet u tom slučaju održi u Zagrebu. Konačna odluka treba da pane na sjednici u petak, 21. V. do kad treba da stigne odgovor iz Sarajeva.

ŽID. NAR. AKAD. DRUŠTVO. »JUDEJA«.

Na sastanku, održanom dne 14. V. govorio je Albert Weiss o Ligi Naroda. Predavač je prikazao kratki historijat ideje društva naroda, ligin pakt, sastav pojedinih liginih organa i način njihova rada. Zatim je govorio o svim uspjesima lige na političkom, ekonomsko-financijskom, kulturnom, pravnom i socijalnom polju; pitanju razoružanja, mandata, manjina, komunikacije i tranzita, aritbraže, garancijonih ugovora, predavač je posvetio naročitu pažnju, pa je završio isticanjem velikog značenja Lige Naroda za razvoj pacifističke ideje i zbliženja naroda u svijetu. U debati, koja je slijedila predavanju govoreno je još o posljednjim događajima u Ligi, o edicijama Lige, o društvima za promicanje liginih ciljeva itd.

*

U petak, dne 21. V. govori Branko Gostl o temi: »Židovi u rasnoj teoriji«, a 28. V. Samuel Romano o sefardskom pokretu.

Sastanci se drže u Talmud-Tori, a počinju u 8 i pol sati uveče.

PROPAGANDNA PUTOVANJA.

(Nastavak izvještaja.)

U Vukovaru kušao je Čiča Gross da omladinu opet privede radu. Na sastanku s omladinom obećali su prisutni, da će pokušati sve što bude moguće. S djecom radi D. Engl. Izgleda da će se u Vukovaru odsada opet intenzivno raditi. U Slatini našao je Čiča društvo potpuno desorganizirano, usprkos sjajnome ljudskome materijalu što ga to mjesto ima. Desorganizacija je značajna ne samo za omladinu, nego i za građane slatinske. Prva je za to briga Čiče Grossa bila reorganizacija. Na večernjem sastanku sakupio se veoma lijepi broj omladine i građana, pa je Čiča Gross u jednosatnome govoru razložio bit cionizma i cionističkoga pokreta. Iza govora prisutni su odmah zahtijevali da se konkretno dogovori forma daljnega rada. Većina se složila u tome da se osnuje MCO u koju će ući i omladina, a omladinsko društvo će biti sekcija MCO. Svi su prisutni obećali, da će nastojati, da već do sleta pokažu što se može stvoriti organiziranim silama. Rad s djecom će opet započeti havgera Friedmann, koja je i lane lijepo radila. Konačno je Čiča Gross posjetio Viroviticu, gdje je isprva izgledalo da iza mrtvila od 3—4 mjeseca ne će biti moguće da se rad pokrene. Medjutu se je tokom razgovora pokazalo, da je na neradu u prvome redu kriva neodlučnost vodja. Uklonivši taj kamen smutnje čini se, da će se radom opet uznapredovati. Na sastanku s omladinom pokazalo se da u svih ima dobre volje pa imade da će se odsada doista i u Virovici prilike popraviti. Glavnu inicijativu preuzeo je hav. Milan Feldmann, a rad s djecom će i nadalje voditi hav. Selma Bing.

RADIOTEHNIKA
specijalno poduzeće za telefoniju
bez žica. Laboratorij
Telefon int. 4-79. ZAGREB Trenkova ulica 6
Prvorazredni aparati i sastavni dijelovi
Za
RADIO-ZAGREB
najbolji DETEKTOR-APARATI

Felice Sinberger 10, Vilma Bienenstock 15, Jeni Frank 22.50, Margita Milhofer 23, Franciska Grünwald 22, Julijo Kohn 26, Malvina Engelmann 14, Ružica Klein 10, Leopold Bröder 20.25, Rosa Lang 11.50, Rudolf Heller 24.30, Vilim Stein 30, Šandor Auferber 18.20, Anča Abrahamsohn 74.50, Paul Bruck 20, Bernat Krešić 80.25, Šanlor Kohn 37.60, Helena Freundlich 41.50, Sida Kastl 10, Ema Spitzer 30.25, Ilija Fürst 19, Jakob Gross 38.75, Mavro Kaufmann 64, Mavro Gottesamnn 27.50, Margita Görög 25.50, Bert. Šarkover 200, Paula Schwartzmanof 13.10, Albert Kühlberg 14.10, Bela Grün 11.50, Izidor Bauer 10, Lea Mahler 17.50, Emilia Fürst 18.60, Bernat Ripp 16.50, David Schlesinger 11.75, iz 5 škrabica 286.45 5260.—

Bitolj: Leon Kamhi 22, Šmuel Levi 40, Pardo i Levi 20, Todoros Aroesti i drug 35, Moše D. Pardo 20, Mois S. Kamhi 47, Vital Faradi 32, M še A. Kamhi 20, Jakov Kasorla 10, Jakov M. Aroesti 20, David Aruti 27, Abr. M. Aruti 92.50, Bohor Pardo i Sinovi 29, Bohor D. Kamhi 12, Isak Ruso 43.50, Todoros Levi 10, Abram Behar 10, Šmuel Kalderon 17, Aroesti i Alboher 50, Jakob Kamhi 10, Josef Aroesti 10, Isak Levi i Išah 20, Elijahu Išah 100, Avram Cadikario 20, Nachmias i Massot 50, Benjamin Russo 38, Šmuel Same 30, Sabat Baruh 20, Braća D. Faragi 70, Šalom Nachmias 23.50, Isak S. Jušah 10, Mešum Aruesti 11.50, Mošam Navon 17, Jomtov Peseo 20, Josef Levi i drug 30, Braća Kasorla 20, Israel Aseo 50, Moše Kamhi 10, Šabat Peseo 20, Baruh J. Franco 100, Sinovi A. Aroesti 20, Šlomo Naven 20, Šimon Majo 30, Majo Aruesti 20, Moise Talvi 30, Bencion Levi 10, Nisan J. Levi 34, Juda Išah 20, Abraham Peseo 14, Jakov Nisan 20.50, Bohor Konfino 20, Moše Išah 19, Aron Testa 17, Akiva Eshajo 30, Jakov N. Levi 20, Menteš Kolonomos 34, Sabetaj Mosey 30, Bohor i Ašer Nachmias 50, Haim Kalderon 20, Lezir Išah 10, dr. Moša Beraha 31, David Alesandra 10.50, Bohor Massot 47, dr. Medonsa 32.50, Jakov S. Nachmias 10, iz 7 škrabica 37. 1873.50

Sisak: Nadica i Zdenko Ferić 35.50, Nada Heisz 14.50, Ljerka Gross 11.25, Armuth Richtmann 99.25, Sam. Strasser 38, Maks Deutsch 43.75, Maks Hirschler 13, Filip Flesch 13, Lavoslav Stiller 15.50, dr. Herlinger 12, Joži Fischer 16, Emil Guttman 10, iz 16 škrabica 72.50 395.75

Koprivnica: Svratište Križ 106.50, Sami Hirschl 72, David Kollmann 70.25, Wolfensohn 67.50, Hugo Heinrich 40.50, A. Šalomon 38, Jakob Rosenberg 34.50, Ernica Perera 24, Jakob Hirschler ml. 22, Josip Berger 20.50, Josip Spiegler 16, Wortmann i Fischer 15.25, Geza Hirschl 15, Milan Scheyer 15, Ignac Gross 15, Vilim Grünwald 12.50, Adolf Reich 11, Vilko Kollmann 10.75, Erzi Gross 10.50, Pavao Pichler 10, Zvonko Kollmann 10, Vera Kollmann 10, H. Hirschl 10, Isidor Hirschl 10, iz 5 škrabica 23.75 690.—

Varaždin: Leop. Stein, Ptuj 100.—

Bijeljina: Iko Alkalay 10, Kalmo Baruch 26.50, Zadik Baruch st. 18, Zadik Baruch ml. 24, Mošo Baruch 12, Rafael Levi 12.50, Jakob Perera 19, Josef Perera 10, Daniel Salom 20, Avram Finci 20, Jevrejski Klub 30.25, Jakob Kabiljo 10, Isak Alkalay 20, Haim M. Papo 10, Sal. J. Levi 25.50, Josef Perera 10, iz 5 škrabica 26.75 304.50

Banjaluca: Mela Poljokan 290, Ljekarna Brammer 116, Sarina Nachmias 80, Maks Rosenrauch 34, Rafael Z. Levi 23.75 1 škrabica 6.50, Anica Poljokan 32, 518.25

Sarajevo: Silvio A. Finci 521.12, Musafija-Schnetrepl 139, Ester J. Papo 112.50, Max Hofbauer 110, Alevi Gabriel 105.25, Sara Montiljo 101.75, Union Klub 86, Sal. Danon 75, Rosa Neumann 75, Vit Art 73, Mazalta Atijas 72.50, Leon Levy 70, Leon D. Finci 58.75, Sam. Friedmann 55.50, JROZ Matatja 55, Moric Sternberg 53, »Melaka« USOJ 47.75, dr. Sonnenfeld 45.50, Udova Kraus 41.75, dr. L. on Perić 40, Papo i Zindorf 40, Aron Albahari 45, Kamhi Jahiel 31, J. Altarac 31.25, J. Finci 35, Papo Mento 30.50, David Mondšajn 30, dir. David Deutsch 34.50, Sal. Albahari 33.50, ud. Merkada Montilja 35.50, Jakob Haim Montilja 35, Mazalta Atijas 32, Deutsch Fritz 35, Lenka Albahari 35.75, Jakob Maestro 35, Isahar Z. Danon 26.50, Avram Maestro 21, Neuer Ignatz 20.25, Atijas Azriel 22.50, Jakob Juda Pinto 26.75, Josef D. Levi 21, Leopold Salzberger 22.75, Rafael L. Pesah 24.75, Levi Avram 22.50, M. Altarac 24.25, Uziel 20.50, Mihael Ast 23, Moric Finci 22.25, Aleks. Engel 25.50, Alkalay Haim M. A. 21, Juda J. Montiljo 26, Vel. sef. hram 28.50, Jakob Schreiber 22, Avram Altarac 28.25, Jakob Schreiber 22, Avram Altaarc 28.25, Simon Hahamovic 25, Jevrejska banka 21.75, Moise H. Pinto 26, Maestro Josef J. 23.75, Rachel Glaser 16.50, Salzer Ernst 10, Estera Alkalay 14.50, Pollak Salomon 17.50, Ovadio Mordo 19, Rahela Papo 14.75, Juda D. Finci 16, Zadik Danon 10, Leon Alkalay 10, Simcha Salom 16.25, Ovadia Finci 13, Maestro Finci 10.75, Moric Gaon 10.75, Hajim Ozmo 10, Isidor A. Papo 18.25, Mordo Papo 15, David Israel 10, David Papo 11, M. Atijas 10, Moric Alkalay 10, Josip Kemeny 12.50, Gross Salomon 15.50, Majer Atijas 14, B. Friedmann 17, Juda Ozmo 15.50, Majer Levi 13.75, ud. Flora Kabiljo 15.50, B. Levi 10, Mordo Papo 11.50, Avram Altarac 12.50, Kamchi 10, Dohan Hermann 17, Max Haller 20, Kuffler Moric 12.20, Klein Viktor 16, Spiegel 20, Lehr Helena 15, Montiljo 11.50, M. Reiner 20, Landau B. 10, dr. Sattler 20, Simon Reiss 10, David Stern 10, J. Ungar 10, Rifka Atias 11.25, Sara Uziel 17.75, Elza Spiller 10, Altarac

Advokat dr. Feliks Kohn preselio je svoju pisarnu iz Virovitice u Zagreb, Vlaška ulica 53. (Slavenska banka). Tel. 13—16. (Nuzpostaja).

10, dr. Israel 20, Kabiljo 13.50, Leon Finci 19, dr. Neuer 12, David Kamchi 19.25, dr. Neuer stan 13, Jakov Capon 15.25, Azriel Atias 18, Gracia Alkalay 18, Simha Kabiljo 13.75, M. Levi 14, Albert Papo 14, Pinto Avram 11.50, Sinovi M. Alkalay 10, Isak S. Abinum 16.50, Sal. D. Papo 16, Isidor J. Levi 19.75, Armin Altmann 11, Jakob L. Pesach 20, Jakob Altarac 15.50, Levi Moise 15.25, Avram Altarac 18.25, Altarac Benjamin 14.75, Elias Kabiljo 13.25, Leop. Hausner 13, Simha D. Kabiljo 11.50, Moise Finci 16.70, Ovadio Nahman 10, Israel Altarac 12.50, Sam. Vita Levi 14, J. Schwarzbart 13.25, dr. Sohn 14.75, H. David 10, Iso Hermann 11.50, M. Levi 10, Juda A. Levi 10, iz 32 škrabice 166.35 4290.25

Zagreb: Clara Barmaper 72.50, M. Sauerbrunn 35.75, dr. A. Singer 156, D. Herzog 42, L. Fuchs 19, Richterovo mljek. 22, D. Steiner 48, A. Hirschl 46, H. Kohn 10, Abinum 40, J. Zitrer 32, Vera Kohn 98.25, J. Milhofer 62, Makso Kandt 29.50, Heršković 15.50, David Lövy 20, Eisenstädter 16.50, A. Kaufer 13, Ferdo Schwarz 21.50, Eugen Berl 45.75, Emil Drucker 36.25, Bril 10, O. Levi 31, dr. Neuberger 30.50, Lav. Stern 67, Rosenberger 104, Prof. Semnic 10, Hiršl 14.50, Njemirovski 89.50, Nussbaum 10, Klein 60.75, J. Kohn 80, Lijon 17, Salon Fuchs 21.75, J. Neumann 32, dr. A. Licht 50.40, M. Kraus 24, F. Baruch 30, dr. J. Kohn 11, H. Schlesinger 10, Lederer 17, A. Romano 126.50, J. Hirschl 13.25, Bela Katz 10, iz 8 škrabica 42, Abinum J. 10.75, Lukač 61, Cercle Hatarbut 214.50, Adler 23.25, ing. de Majo 18.25 Ured SCJ 50 2171.40

18.518.85

DAROVNA KNJIGA

Osijek: Prig. Brit mila u obitelji Stark daruju po 20 D, Mirko Stark, dr. E. Altmann, Müller, Löbl, ing. Wallis, Žarkover, Filip Günsberger, Bogdan Eichner svega 160; prip. Brit Mila u kući ing. Wallisa daruju ing. Wallis 500, Filip Rosenbaum 100, Artur Spitzer 50, Samuel Bader 50, Natan Schwarz i supruga 30, Eugen Löbl 30, Mirko Stark 20, svega 780; prig. Bar micva Pavla Zimmermanna daruje Josip Zimmermann 100 1040.—

Zagreb: Prig. Barmicva Herrstein Ivo 100, prig. vjenčanja Ela Klein — Nikola Einzig 100, prig. vjenčanja Vera Berl — Robert Rothschild 1370, prig. vjenčanja Mautner—Klein 50, 1620.—

Koprivnica: Prig. Barmicva Nikola Gerö 85.—

2745.—

DAROVNI ZEMLJE.

Travnik: Mjesečni prinosi za april po 24. Majka Salom i Rifka Atijas, po 20, Vida Levi, Rahela Atijas, Tilda Salom, po 12, Klara Salom, Rahela Konfort, Sara J. Konfort, po 10, Rifka Finci, Gracija Salom, Flora Salom, Hana Salom, Maria Rosenzweig, Blanka Salom, Sara Salom, Blanka Konfort, Luna Konfort, Hana Altarac, Sara Abinum, Sara Atijas, Klara Pinto, po 8, Jeti Schnetrepl, Toni Weiser, Estera Alkalaj, Flora Abinum, po 5, Bohora Altarac 311.—

Osijek: Lag baomer akcija Žid. pučke škole 130.—

Zenica: Lag baomer akcija sabrale Klarica Levi, Cilly Schnapp 200.50

Križevci: Dar gospojinskog društva 500, Sakupljeno kod gdje Zore Hischberger 120 620.—

Zagreb: Dr. S. P. 1000, Lili Sternberg 100, Adela Sternberg 100, Dr. Rudolf Pollak 250, Adolf Rothmüller Purim—Pesach akcija 250, David Goldberg 100 1800.—

Sarajevo: Sei. bog. općina godišnji doprinos 3000.—

Nova Gradiška: dr. Ivo Neumann sabrao na Brit mila svoja sina 1300.—

Banjaluca: Čist prihod Lag-baomer izleta 135.—

Sarajevo: Dječji sab. arci sabrali kvucot »Emek Jisrael« i »Hagibore« 276.—

7772.50

TORA DAROVI:

Vukovar: J. Pfeffermann 300, Hinko Steiner 200, dr. Josip Herzl 100, Lavoslav Kaiser 100, dr. Daniel Klein 100, Ljudevit Kaiser 100, Schön Mavro 100, Kohn Natan 50, Hermann Stein 50, Hinko Goldstein 30, Vilim Schnitzler 25 1155.—

Vršac: Makso Goldstein 20, Fridrich Trebić 50, Edo Schlangar 100, Simo Vig 25, Herman Barkan 50, Manojlo Marković 50, Bela Rosenbaum 50, Des. Fruchter 50, dr. Lavoslav Fischer 10, Iso Weiss 20 425.—

Zenica: Albert Salom 10.—

Varaždin: 54.—

Zagreb: C. Gaon 100, Jakob Hirschl 100, Ignac Pesing 100, Leo Pisker 100, Reich ml. 50, Žiga Schulho 100 550.—

Koprivnica: Nikola Gerö 25.—, J. Finci 50, Ferdo Reich 50, Stanko Fuchs 50, Josip Fuchs 100 275.—

2469.—

OPĆI DAROVI.

Osijek: dr. Hermann Weissmann prig. smrti dr. Hinka Fischera 100, Vilim Stern, Daruvar, daruje po dru. Kohnu 40 140.—

Brod na S: Prigodom svatova Vili Scheyer — Lili Weiss 150, prig. smrti gdje Klein daruje Marko Rein 50, Osias Got-

tesmann 50, 250.—
Vukovar: Aleksa Steiner za uslugu 50.—
Stari Bečej: »Ivrija« od svoje priredbe u Novom Bečeju 206.—
 200, Samuel Schönfeld 6, 400.—
Brod na S: Prig. smrti gdje Klein daruju: Mavro Klein 100, Ružica Mautner 50, Josip Mautner 100, Vilim Rothmüller 50, Lolj, Kohn 50, dr. Josip Abramović 50 100.—
Sarajevo: Moric Kapon, Pariz. 100.—

1146.—

HAMIŠA ASAR BIŠVAT AKCIJA.

Križevci: za prodane bademe 120.—

Varaždin: 405.—

Sarajevo: 1402.25

1927.25

MASLINE.

Sarajevo: Na ime pok. Rabi Moise J. Maestro 380.—

380.—

FILM.

Bihać: 305.—

Bijeljina: 648.—

953.—

PREGLED.

Bosna i Hercegovina 11.943.75

Hrvatska, Međumurje, Slavonija 21.463.35

Srbija 1873.50

Vojvodina 631.—

35.911.60

ZAGREBAČKA
DIONIČKA PIVOVARA I TVORNICA
SLADA

u Zagrebu, telefon broj 91.

Preporučuje

izvršno pomoćno sredstvo za proizvod peciva. U kvaliteti i izdašnosti DALEKO NADMAŠUJE sve ostale slične proizvode. Naputci i pakusne pošiljke stoje na raspolaganju.

Ja sam uvijek zdrav i veseo

jer me moja majka počam od poroda njeguje sa svjetski poznatim i nenadmašivim

Höfer
puderom br. 1.

Majke! Rabite samo ovaj prokušani prah, koji se dobiva u svakoj ljekarni i drogeriji.

Najstarija zagrebačka tvrtka dragulja, zlata, srebra, antikviteti i satova

Josip Englsrath

Utemeljena 1850. — Telefon interurban 640

preporuča svoje veliko skladište mod. svakovrsnih prigodnih darova

kao za vjenčanje, barmicva itd. uz poznato solidnu podvorbu Klej kodeš, Menore, kiduš-čaše na skladištu. Kupuje biserje dragulje, staro zlato irebro, novce, antikviteti itd. uz najbolju cijenu.

Preuzima sve novoradnje i popravke uz točnu i brzu podvorbu.

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB

BEOGRAD

OSIJEK

LJUBLJANA VII.

Kukovićeva ul. 23.

Banatska ul. 2.

Desatićeva ul. 39.

Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinate ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fina ogledala.

specijalna trgovina češkoga sukna za
muška odijela i sav krojački pribor
J. Modern, Zagreb
Sajmište 51. (produljena Hatzova ulica)
Cijene umjerene. Pnlakšice u plaćanju.

TENIS rakete kao i Igrališta
popravljam i novo uredjujem uz garanciju
Ludvig Toplak
Zagreb
Telefon br. 4 05. — Frankopanska br. 1 (dvorište)

„ELECTRO-LUX“
Štrosmajerova 8. ZAGREB Telefon 29-24.
Univerzalni aparat za čišćenje stanova
Tražite besplatne i bezobvezne pokuse.

Ateller steznika — Zaood
za pilsiranje i ažuriranje
Ema Buxbaum
Bregovita ulica 1.

preporuča: steznike po mjeri iz najboljeg
francuskog materijala. — Veliki izbor gotovih
steznika, trbušnih pojasa i prslučića. Čišćenje
i moderniziranje uz umjerene cijene. Izvodi
endlanje i uendlanje u rublje,
zastore i haljine.

Talesim, hebrejski molitvenici mezuza
i tefilin, tabele za godišnjice smrti (Jahr-
zeittafel) uz umjerene cijene kod
KNJIŽARE SREĆKO HOFMAN
(Nova Knjižara)
Ilica 92 ZAGREB Tel. 9-58

HOTEL ROYAL
Vlasnik Milan Čanak
ZAGREB, ILICA BR. 44-46
Udobne sobe, odlična kuhinja
prvorazredna usluga.
Vlastiti autobus za otpremu putnika i
prtljage sa stanice i na stanicu.

V. Pandić
gradjevna i umjetna bravarija
Kačićeva 12. ZAGREB Telefon 5-26.
Sigurnosnih brava uvijek na
skladištu.

„Gaby“
Kitničarija i parfumerija
Zagreb Nikolićeva 11.

Najjetinije gorivo drvo
Suh hrastovi otpatci od pilane po
Din. 0,25 1 kg. sa dostavom u kuću
kod
FILIPA DEUTSCHER SINOV
Vrhovčeva ul. 1
Telefon br. 47.

Strogo
כשר
Mesnica
Al. Feliks
Petrinjska 6.

כשר RESTAURACIJA
M. KOHN
ZAGREB, JELAČIČEV TRG 19. 1.
Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
Primaju se abonenti u i izvan kuće.

MAJKA I SIN.

Gledaj sinko, prisposodobimo jednoc
rublje oprano sa

**ZLATOROG TERPENTINOVIM
SAPUNOM**

sa onim rubljem, koje je oprano sa
drugim sapunom!

KAKOVA RAZLIKA!

Rublje oprano sa Zlatorog terpen-
tinovim sapunom je ljepše, nego li novo.
Osim toga našla sam u Zlatorog t r-
pentinovom sapunu već drugi

ZLATNIK OD 10 FRANAKA!

Jogurt predusreće i liječi poglavito okrećenje žila, bolesti želuca i crijeva,
bubrega, jetara, žuči i mjehura, slabokrvnosti, bljedicu, bezsanicu,
nervoznost lošu probavu, sladornu bolest i t. d.
Za sušćavje je JOGURT vrlo krepka hrana. — Osobito povoljno djeluje
JOGURT kao hrana za djecu, jer ju osvježuje, okrepljuju i jača te pos-
pješuje njihov razvitak.
Pazite na naš zaštitni znak!
Naš JOGURT dostavljamo u kuću počevši jednom bočicom. — Naruče:
JAJEKS, Zagreb, Jelačićev trg 28.
Dvorište desno, II. kat, telefon 16 - 05.

Eaux de Cologne

Chypre
Fougère
Mimosa
Russe Ambrée
Les FARDS PASTELS
Rouge Mandarine Cendre des Roses
Les RAISINS
pour les Lèvres
Elektra Pocket

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju
„Cosmochemia“ k. d.
ZAGREB, Račkoga ul. br. 7.

POZOR! **POZORI!**
Najbolje cipele
domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini
„Uzdanica“
Primaju se narudžbe po mjeri. — Elegantne
lak-cipele muške i ženske. — Cijene bez kon-
kurencije. — Preporuča se
„Uzdanica“, proizvod cipela
Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

CIPELE
gradjanske i bakandje dobiju se naj-
bolje i najjeftnije samo kod
Trgovina cipela i gamaša
IGNJO MOLNAR
Zagreb, Draškovičeva 4. Telef. 16 01

Kako se može postati filmski glumac
ili glumica i šta filmski kandidati o
filmu znati moraju.
Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj
filma i kina. Prva i jedina literatura na na-
šem jeziku o filmskoj karijeri. **Upravo izašlo!**
Prospekt besplatno! Cijena Din. 30 i 5 Din.
za poštarinu. Narudžbe i novac se šalju:
FILMSKOJ KNJIŽNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrinjska ul. 28

Ljudevit Polak Petrinjska ul. 3
Veliki izbor delikatesa, suhomesnate
robe, likera, čaja, ruma, keksa, raznih
riba i južnog voća.
Cijene umjerene. Solidna podvorba

Zagrebačka tvornica slatkiša
Robert Spiegler i drug k. d.
Ilica broj 65. Ilica broj 65.
Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvo-
dnu - Torte počam od 30 dinara. Preproda-
vaoci znatan popust.

Najljepši dar za BARNICVO —
Fotografirati može svaki
jer dobije za 220.- Din. cijelu opremu i to

1 fotografski aparat velič. 4 1/2 x 6 cm,
1 rubin crvenu svetiljku za tamnu izbu,
12 fotografskih ploča veličina 4 x 6 cm,
10 svjetlo osjetljivih papira vel. 9 x 12,
1 razvijatelj za razvijanje ploča i slika,
1 fiksirna sol za fiksiranje ploča i slika,
1 zlatnu kupku za fiksiranje slika,
1 ramu za kopiranje slika,
2 zdjelice za ispiranje ploča i slika,
1 knjigu sa uputom za fotografirati.

Isto u veličini 9 x 12 cm sa original Ve-
rax-kamerom i stativom samo D. 700.-

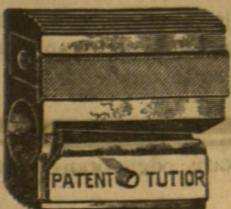
FOTOREKORD
Zagreb, Ilica 22.

Antialkoholni mliječni restaurant
„Obradovičeo Zdravljak“
Marovska ulica 11.
Zajamčeno naravno mlijeko, kao i svi mlije-
čni proizvodi, prvorazrednog kvaliteta uz
najumjereniju cijenu.
Specijalitet „Jogurt zdravljak“

Željezne krevete
ostalo željezno pokućstvo izrađuje najso-
dnije **„ZMAJ“ D. D. ZAGREB**
Petrinjska ul. 3
Tražite cjenik!

TUTOR jedino uporabljivo šililo za olovke
„Tutor“ ne će nikada odkinuti šiljak
„Tutor“ iznenadit će svakoga sa svojim nevjerovatnom
jednostavnošću. Njegova sprava za rezanje može se po vo-
lji promijeniti. Tko posjeduje „Tutor“ bit će uvijek veseo
kad ga upotrebljava
Komad stoji 15.- Dinara
— Tražite sveopće cjenike —
NOVITAS
Zagreb, Preradovičeva ul. 23
Telefon 26-80.

GALOŠE

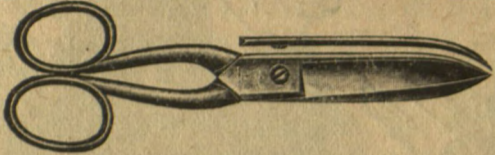
sniježne cipele, te svu gumenu robu popravlja brzo, solidno i jeftino

Zavod za popravke gumene robe
ZAGREB, PRERADOVIĆEVA ULICA 22.

Štampilije, društvene znakove, vignet, gravure, etikete, emajlirane ploče, signature izrađuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilije

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 38. Podružnica ILICA 8.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

Skladište benzina, strojnog i autoufja.
Petrolej i parafin.
IGNAC ASCHER
Zagreb. — »B« cesta 19a. — Zagreb.

Čisti stan

od stjenica i druge gamadi imaćete samo onda ako nazovete

ARTES aboratorij ZAGREB
TELEFON 19-97.

Uspjeh zajamčen. Zagušljivi plin ne pravi štete, a niti ne pocrnjuje pokućstvo. Primaaju se naručbe iz provincije.

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!

Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko

MORDO ALKALAY

Telefon 27-12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

Prvorazredna bojadisaona i kemička čistiona odjeće

~ MAX PONGRATZ ~

ILICA 48 ~ ZAGREB ~ ILICA 48

(gornje dvorište)

Julio Hofman

Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih rubaca na veliko

SANDALE

smedji blank šivane (flexible) ili kovane u najboljoj kvaliteti marka

»STANDARD«

dobavlja uz jeftine originalne tvorničke cijene na veliko i malo

CARL POLLAK d. d., LJUBLJANA.

glavno zastupstvo

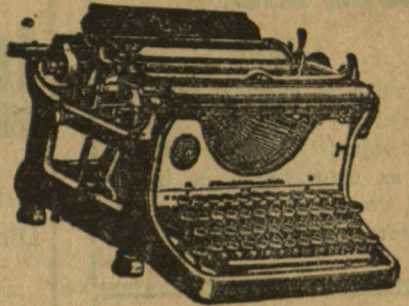
FRKOVIĆ I DRUG, ZAGREB.

Mesnička ulica broj 5.

Telefon br. 4-

Športske potrebštine dobijete u najboljoj kvaliteti kod

„NEGRO“
ILICA 19.

Ideal

pisajući stroj

jest najmodernije i jake konstrukcije, vanrednog materijala i vrlo dugotrajan.

ZASTUPSTVO

„The Rex Co.“
ZAGREB, Sajmište 56.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jupere, čarape, veste, vumeni, košulje, sve vrste DMC robe, razni pribori za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilica 45.

Podružnica: Jurišićeva

Telefon 2-56

Telefon 6-

כשר

Restaurant „CARMEL“

ZAGREB, Petrinjska ul. 26.

Praktično za svaku kuću
Vanredna novost! Vanredna novost!
patent „čilim-krevet“

koji ne treba madracza i može se koristiti svaka osoba na rukama nositi, potreban je za svaku kuću, kao i hotele, kupališta i brodove. Stoji samo

Din 390.—

Šaljem poštom pouzecem. Nadalje imadem veliko skladište perja: za jastuke i blazine po 1 kg Din. 60.—, polu bijele po 1 kg Din. 100.—

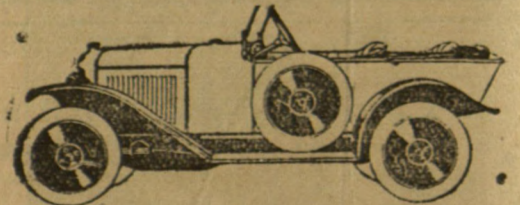
JOSIP BROZVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja i kemička čistiona perja

Zagreb, Boškovićeva ul. 18.

Dragutin Pernat

gradjevni limar i uvođitelj vodovoda

Specijalna radiona za popravak hladionika, naprava novih hladionika za kotače, svih prevlaka sa aluminijem crnim limom sve u to zasjecajuće popravke. Solidna i brza podvorba. Poruča se moja tt. ZAGREB, Frankopanska ul. 5.

FIAT 509

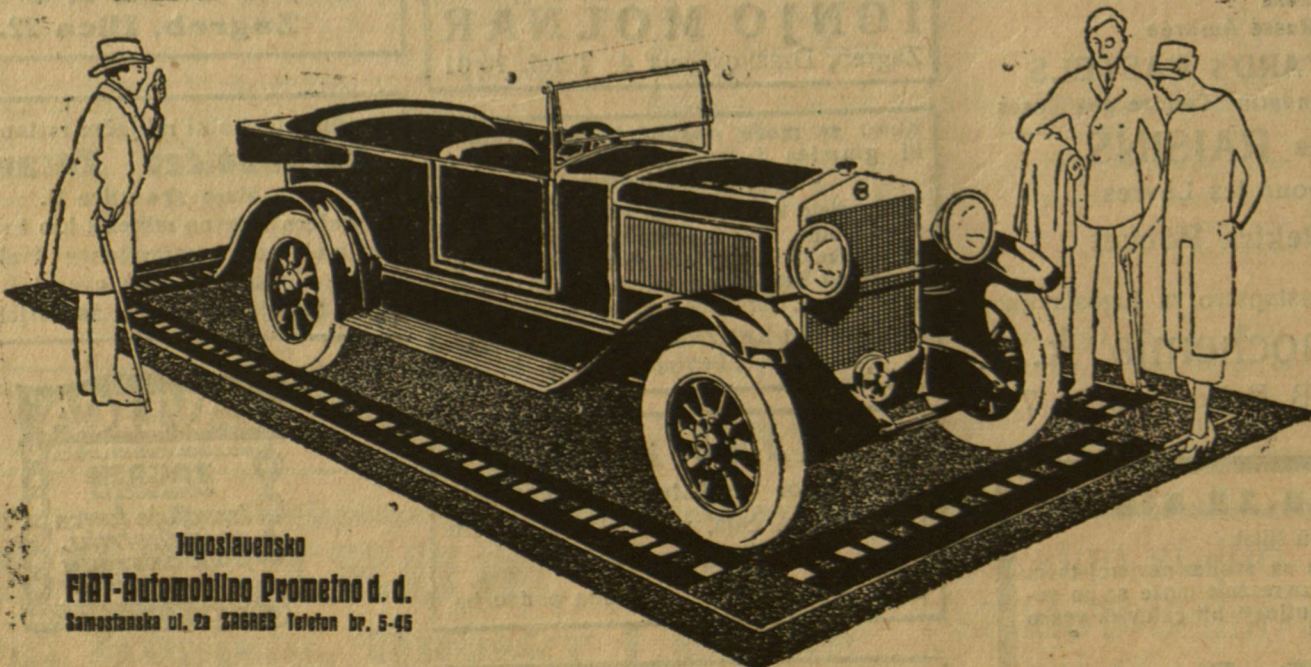
Equipa kola Model

pobjedjuje apsolutno na

NATJECANJU MILANSKE IZLOŽBE

(Coppafiera Milano)

dne 5. Aprila o. g. na Autodromu u Monzi sa prosječnom brzinom od 102 km na sat i potrošnjom od 8 litara benzina na 100 km u konkurenciji sa Citroen, Pegueot, Diatto, Amilcar, Laucia, OM i Aurea.

Jugoslavensko

FIAT-Automobilno Prometno d. d.

Samostanska ul. 2a ZAGREB Telefon br. 5-45

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRINJSKA 73.

Proizvadjia i razasilje prvorazredni Karlsbadski i ekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulatnije cijene.